25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6764 3 ԱՊՐԻԼ 1908 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՌԷՊԻ-ՈՒԼ-ԷՎՎԷԼ 1326 16 Avril 1908 25me année № 6764

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80	Ղ.ռ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45	»
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108	»
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60	»
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	35	Ֆրէ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20	»

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 փարա 10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Բրոֆ. Տօքթ. Ե. Ռայնքէի բանախօսութիւնները.— Մենականներու ընկերակցութիւնը (Monistenbund).— Հումպոլտի ճեմարանը.— Թատերական եւ արուեստագիտական կեանքը.— Տիկին Հանաքօ.— Նուագահանդէսներ.— Ըմբիշներու մրցումը եւ 10,000 մարք մրցանակ.— Գարնանամուտ:

Վերջին Թղթակցութենէս ի վեր, Պերլինի ընդհանուր կեանքը շատ մը փոփոխութիւններ եւ նորութիւններ տեսաւ: Լուրերու առատին դէզը, որուն առջեւ կը գտնուիմ այս պահուս, գրելու մասնաւոր դժուարութիւն մը կը յարուցանէ ինծի դէմ. եւ իրօք, խորագիրս դնելէ վերջ, գրելէ առաջ՝ կը սպառեմ քանի մը վայրկեան, Թղթակցութեանս ի՛նչպէս սկսիլը եւ ի՛նչպէս վերջացնելը առանց գիտնալու: Ինչպէս գիտենք ամէնքս ալ, կերակուր ուտելու երկու ձեւ կայ. մարդիկ կան, որոնք մէկ տեսակ կերակուր ուտելէ կ'ախորժին, աւելորդ է ըսել, կշտանալու չափ առատ. ուրիշներ ալ կան, որոնք անպատճառ, մէկ երկու տասնեակ տեսակներ սեղանին վրայ գտնել կ'ուզեն: Անշուշտ, այս ամէնքը ճաշակի խնդիր է, եւ ամէն ոք իր անձնական քիմքը, իր անձնական ստամոքսը ունի: Միայն ես չմոռնամ ըսել թէ Թղթակցութիւններուս մէջ, ամէն անգամ որ միայն մէկ նիւթի վրայ փափագած եմ խօսիլ, միշտ մէկէ աւելի հաղորդելիք տարբեր լուրերու առջեւ գտած եմ ինքզինքս, լուրեր, ամէնքն ալ իրարմէ կարեւոր եւ հետաքրքրաշարժ, որոնք եթէ իրենց այժմէութիւնը կորսնցնեն, բան մը չեն արժեր: Ուստի հարկ չկայ կարծեմ աւելցնելու թէ, այս անգամ ալ, ազնիւ ընթերցողներս մէկէ աւելի տարբեր պնակներ հրամցնելու հարկադրուած եմ, պնակներ սակայն, որոնց ի՛նչ աստիճան լաւ եփուած ըլլալը չեմ կրնար երաշխաւորել:

Պերլին Եւրոպայի այն մէկ քանի քաղաքներէն մէկն է, ուր Արուեստը, Գրականութիւնը, Գիտութիւնը եւ Գեղարուեստը, ամէն օր նոր կատարելագործութիւններու ենթակայ կ'ըլլան, եւ արագ ու մեծաքայլ յառաջդիմութիւններ կ'ընեն: Լոկ մտաւորական կեանքը կը բաւէ ինքնին, Պերլինի տալու եզակի քաղաքի մը հանգամանքը եւ աշխարհի ուշադրութիւնը իր վրայ դարձնելու համար: Տեղական մեծածաւալ Թերթերը օրական գլխաւոր լուրերուն հազիւ կը հասնին. այս մասին ալ աւելի որոշ գաղափար մը տալու համար, աւելցնենք թէ Լօքալ Անցայկերի կիրակի օրուան թիւը, որ ընդհանրապէս 72 էջեր կը պարունակէ, օրուան լուրերը հաղորդելէ վերջ, հազիւ կը յաջողի շաբթուան գրական, գիտական, եւ արուեստագիտական կեանքին վրայ համառօտ ակնարկ մը նետել:

Սկսինք մտաւորական կեանքով: Քիլի համալսարանին կենսաբանութեան Բրոֆէսէօր, Տօքթ. Ե. Ռայնքէ, որ անշուշտ անծանօթ անձ մը չէ այլեւս, Արեւելքի երկսեռ ընթերցողներուն համար(*), ամիսէ մը ի վեր Պերլին կը գտնուի: Մեծանուն Գերմանացի գիտնականը, որ գովելի եռանդով մը չէ դադրած երբեք Հէքէլի մենականութեան եւ անոր հետեւորդներուն դէմ մաքառելէ, այս անգամ ալ, քաղաքիս մէջ, երեք ընդարձակ բանախօսութիւններով հերքեց վերոյիշեալ վարդապետութեան սկզբունքները, միեւնոյն ատեն, Կրօնքի եւ Գիտութեան սահմանները որոշապէս գծելով: Բրոֆ. Ռայնքէ հետեւեալ նիւթերուն վրայ յաջորդաբար խօսեցաւ. «Das Lebendige und das Leblose» — «Կենդանին եւ անկենդանը»: —«Die Stellung des Menschen in der Natur» — «Մարդուն դիրքը բնութեան մէջ»: —«Im Kampf der Weltanschauungen» — «Աշխարհահայեցողութեան պայքարին մէջ»:

Այս երեք բանախօսութիւններուն ալ, նմանը չտեսնուած խուռներամ բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ: Տոմսակները շաբաթներ առաջ ծախուած եւ սպառած էին արդէն, այնպէս որ շատեր, այս տողերը գրողին նման, տոմսակ չգտնելով, այս եզական պատեհութիւնը ձեռքէ փախցնելուն համար ցաւեցան:

Միեւնոյն ատեն, երբ Տր. Ռայնքէ, գրեթէ բոլոր Պերլինի ուշադրութիւնը իր վրայ դարձնել կ'աշխատէր, անդին՝ Մենականներու ընկերակցութիւնը (Monistenbund) մեծ գործունէութեան վրայ կը գտնուէր: Հէքէլի այս հետեւորդները ջանք չեն խնայեր երբեք իրենց վարդապետութեան հետզհետէ աւելի ընդհանրական հանգամանք մը տալու, եւ ժողովուրդը անոր ալ աւելի մօտեցնելու: Իրենց բանախօսութեանց սրահին դուռը, գրեթէ միշտ առանց վճարումի բաց է ամենուն համար. չմոռնանք ըսելու թէ կարող եւ հմուտ խօսողներ ալ ունին իրենց մէջ: Վերջերս՝ Տօքթ. Կէաէ, «Շիլլէր իբր նախակարապետ Նիցշէի» նիւթին վրայ, երկար ու միանգամայն հետաքրքիր քննական բանախօսութիւն մը ըրաւ: Անցեալ երեքշաբթի գիշեր ալ «Մենականներու բարոյագիտութիւնը» նիւթին վրայ ուրիշ բանախօսութիւն մը տեղի ունեցաւ: Մարտի մէջ, ուրիշ կարող բրոֆէսէօր մըն ալ, կրօնքի եւ գիտութեան միջեւ գտնուող տարբեր հարցերու վրայ, բանախօսութիւններու շարք մը տուաւ, ընդամէնը 10 հատ:

Հումպոլտի ճեմարանը, որու մասին կը փափաքիմ առաջեւ հակիրճ տեղեկութիւն մը տալ ազնիւ ընթերցողներուս, շատ յաջող եռամսեայ շրջան մը փակեց: Այս խոշոր հաստատութիւնը ժողովուրդին յատկացուած բարձրագոյն վարժարան մըն է, ուր ամէն նիւթի վրայ, չափագիտութիւն, բնական գիտութիւններ, իմաստասիրութիւն, կրօնքի փիլիսոփայութիւն, արուեստ, երաժշտութիւն, ընդհանուր գրական պատմութիւն, իրաւաբանութիւն, լեզուագիտութիւն, եայլն, այս ամէնքին վրայ, 72 կարող եւ անուանի բրոֆէսէօրներու կողմէ բանախօսութիւններ տեղի կ'ունենան: Ամէն ոք, մասնաւոր եռամսեայ վճարումով մը (5 մարք. ուսանողները՝ 3.50 մարք), մինչեւ շրջանին վերջը, իր ընտրած ճիւղին ներկայ կը գտնուի: Երեք ամիս վերջ, ուրիշ նոր շրջան մը կը սկսի, եւ այսպէս շարունակաբար, տարին չորս շրջան կը բոլորուի: Այս կարեւոր հաստատութեան բանախօսութիւններուն մէջ, մասնաւորապէս Տօքթ. Մ. Քլայն, փիլիսոփայութեան ճիւղին յարգելի բրոֆէսէօրը, ունկնդիրներու բաւական մեծկակ թիւ մը ունեցաւ: Տօքթ. Մ. Քլայն, աւելորդ է ըսել, ամէն մէկ կերպով կատարեալ զարգացած միտք մը, կարողութենէ աւելի խօսելու վերջին ծայր դիւրութիւն ունի. արագ եւ միեւնոյն ատեն յստակ ու որոշ կը խօսի: Իր բանախօսութիւնները, ամէնքն ալ աշխարհի է՛ն կենսական հարցերը շօշափող, անզուգական հաճոյք մը կը դառնան իր բոլոր ունկնդիրներուն:

Իւրաքանչիւր անգամ, մասնաւոր զարմացումով կը դիտէի իգական սեռը, աղջիկներ, դեռատի եւ տարիքոտ կիներ, որոնք ներկաներուն մեծամասնութիւնը կազմելէ զատ, կատարեալ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին եւ արագ արագ կը նօթագրէին այնպիսի հարցեր, որոնք շատ քիչ անգամ կրցած են հետաքրքրել կին կոչուած արարածը: Ու ֆէմինիզմին դէմ կը ծառանք տակաւին, առանց տեսնելու թէ անդին՝ կինը. իր բոլոր ձեռնարկներով, ըլլայ արուեստ, գիտութիւն, շուկայի կեանք կամ խոհանոց, այր մարդուն չափ, ու շատ անգամ անկէ ալ աւելի, ընդհանուր գործունէութեան մը մէջ կը գտնուի արդէն, բան մը որ Եւրոպայի բոլոր քաղաքներուն մէջ բացորոշ կը տեսնուի: Ու երբ կինը, այս այլազան կարողութիւններով օժտուած կը տեսնենք այսօր, ալ զարմանալու ոեւէ պատճառ չենք ունենար կարծեմ, երբ զինքը իմաստասիրական մէկէ աւելի տեսութիւններով եւ վարդապետութիւններով շրջապատուած գտնենք եւ կամ տեսնենք թէ ինք ալ, Սպինոզայի համաստուածութիւնով, Քանդի քննական փիլիսոփայութիւնով եւ կամ Նիցշէի գերմարդութիւնով պէտք եղածին չափ կը հետաքրքրուի:

Տօքթ. Քլայնի բանախօսութեան սրահէն ներս մտած միջոցիս, ամէն անգամ Բերայի Լսարանին յիշատակն էր, որ կ'արթննար մտքիս մէջ: Ընթերցողներս կը յիշեն անշուշտ, թէ մենք ալ անկէ քանի մը տարի առաջ, Բերայի Արհեստանոցի սրահին մէջ, կիրակնօրեայ բանախօսութիւններ լսելու պատեհութիւնը կը վայելէինք: Դժբախտաբար, չեմ գիտեր ինչ պատճառաւ, քիչ ժամանակ վերջ բանախօսութիւնները դադրեցան ու անկէ ի վեր ակնարկութիւն մը իսկ չըլլալով այս մասին,—որքան որ յիշողութիւնս չի խաբեր զիս, խնդիրը ինքնին բոլորովին մոռցուեցաւ: Նոր յայտնութիւն մը ըրած չենք ըլլար, երբ ըսենք թէ բանախօսութիւն մը ինչ նիւթի վրայ ալ ըլլայ, միշտ իր օգտակարութիւնը ունի: Անգլիա եւ Ամերիկա, իրենց առաջնակարգ ու խոշոր վարժարաններուն քով, պիտի չհաստատէին երբեք Կիրակնօրեայ Դպրոցները (Sunday School), եթէ այս վերջինները օգտակար չըլլային իրենց կարգին: Զարգացած միտքեր, կարող բանախօսներ, փա՛ռք Աստուծոյ, չեն պակսիր մեր մէջ ալ. Արեւելքի բանասէր խմբագրապետ՝ Տօքթ. Ց. Թոփճեան, Հ. Գ. Ծ. վրդ. Մէնէվիշեան, Տօքթ. Վ. Թորգոմեան, Բրոֆ. Աբր. Տ. Յակոբեան, Իգնատիոս Մուրատեան, Ց. Հինդլեան եւ դեռ ուրիշ կարգ մը հմուտ անձեր, վստահօրէն պէտք եղած զոհողութիւնը պիտի կրնան յանձն առնել, իրենց մասնագիտական բանախօսութիւններով վերականգնելու Բերայի Լսարանը, որ այնքան նախանձելի վիճակ մը ունէր ողբացեալ Ռ. Յ. Պէրպէրեանի կիրակնօրեայ դասախօսութիւններուն ժամանակ: Բերայի նորընտիր Թաղական Խորհուրդը, որ Թերթերու արձագանգներէն դատելով եկեղեցասիրական եւ դպրոցասիրական մեծ գործունէութեան վրայ է այժմ, կը յուսանք թէ այս կարեւոր կէտը մասնաւոր նկատողութեան պիտի առնէ, առանց տարակուսելու թէ ինչ որ կը Թելադրուի, եռամեայէն կամ քառամեայէն շատ աւելի կարեւոր է:

Քաղաքիս Կայս. Համալսարանը, ինչպէս նաեւ բոլոր բարձրագոյն վարժարանները (Hochschule) ձմրան շրջանէն ամրան շրջանին փոխանցման առթիւ, արձակուրդի մէջ կը գտնուին այժմ:

⁂ Թատերական եւ արուեստագիտական կեանքին անցնելով, հոս ալ բաւական նորութիւններ մէջտեղ գան: Արքայական Օբերային մէջ, շաբաթէ մը ի վեր սկսած են ներկայացնել, Մէյէրպէէրի Տի Հուկենօթէնը, մեծանուն երաժշտագէտին գրած են յաջող օբերաներէն մէկը, որ առաջին անգամէն իսկ մեծ ընդունելութիւն գտաւ հոս: Այս առթիւ, Բարիզէն, Օբէրային երկու Տնօրէնները եկած են, խաղը իր բոլոր կազմերովը ուսումնասիրելու համար: Komische Operին մէջ մասնաւորապէս Տ'Ալպէրի Դիֆլանտը, Օֆֆենպախի Հօֆմանս էրցէլունկէնը, Պիզէի Կարմէնը, Սմէթանայի Տի Ֆերքաուֆդէ Պրաուդը եւ Եօհան Շդրաուսի Տի Ֆլէտերմաուզը, նմանը չտեսնուած կրկնակի յաջող ներկայացումներու արժանացան: Հոս ալ վերջերս սկսան ներկայացնել Վէրտիի Այն Մասքէնպալը (Un ballo in maschera): Վէրտիի այս նշանաւոր նուագախաղին մէջ, Ամէլիի դերը ստանձնած է, քաղաքիս էն առաջնակարգ դերասանուհիներէն Մարիա Լապիա, որուն արուեստագիտական կարողութեան վրայ մեծ գովեստով կը խօսին տեղական բոլոր Թերթերը: Գալով Միացեալ Թատրոններուն, հոն ալ մէկէ աւելի նոր ներկայացումներ մեծ յաջողութեամբ կը տրուին: Լօրցինկ Օբէրի մէջ Օ գէրի Ֆրա Տիավոլօն կը տրուի այժմ. շաբաթէ մըն ալ, Հալէվիի Տի Եիւտինը (La Juive) պիտի սկսին ներկայացնել: Շառլօթթէնպուրկի Theater des Westensի մէջ Այն Վալցէրդրաում եւ Լուտվիկ Վիգվէի ներկայացումները կը շարունակուին. ահա յաջողութիւն մը, որուն նմանը շատ քիչ Թատերական կտոր ձեռք ձգած է: Ընթերցողներս թերեւս գիտեն, թէ Օսքար Շդրաուս եւ Ֆրանց Լէհարի այս երկու սիրուն օբէրէթները, վեց ամիսէ ի վեր վերոյիշեալ Թատրոնին մէջ, ամէն օր, անընդհատ կը ներկայացուին. առաջինը՝ ամէն երեկոյ, իսկ երկրորդը՝ իւրաքանչիւր կիրակի կէսօրէն վերջ կը տրուին, եւ հակառակ այս մեծօրինակութեան, ոչ միայն այժմէութիւնին չեն կորսնցուցած տակաւին, այլ տոմսակներն իսկ օր առաջ կը ծախուին ու կը սպառին: Այս նուագախաղերէն զատ, կան նաեւ մէկէ աւելի ողբերգութիւններ եւ կատակերգութիւններ, որոնք նմանապէս մեծ ընդունելութիւն կը գտնեն բոլոր բեմերուն վրայ: Առանց մանրամասն նկարագրութիւններու մէջ մտնելու, քանի որ Թղթակցութիւնս երկարելու վրայ է արդէն, եթէ երբեք մինչեւ հիմա չերկարեցաւ, տակաւին մէկ քանին յիշելով կը բաւականանանք. «2×2=5», կատակերգութիւն Կիւսթավ Վիտի. Վաս իհր Վոլդ, կատակերգութիւն Շէյքսպիրի (Twelfth-Night: or, What you Will), Պիւսոնի Պարոն Դօդօ, Լուտվիկ Ֆուլտայի Տէր Տումքօբֆը, Փրիտրիխ Հէպէլի Մարիա Մակտալէնէն եայլն կտորները: Ասոնցմէ զատ, չմոռնանք յիշելու, Տի Ֆէօրսդէրքրիսդլը, Պուխպինտէրի երեք արարուած օբէրէթը, զոր այնքան յաջող կերպով կը ներկայացնէ հռչակաւոր դերասանուհի Հանսի Նիզէի խումբը, այս խաղին համար Վիեննայէն մասնաւորապէս հոս եկած: Ճարտարական բեմին համբաւաւոր դերասանուհիներէն Տիկին Հանաքօ, Եւրոպայի գլխաւոր եւ առաջնակարգ Թատրոններուն մէջ մեծ յաջողութեամբ պտոյտելէ վերջը Պերլինի մէջ ալ մասնաւոր ընդունելութիւն գտաւ: Արեւելքի աշխատակիցներէն «Հարպիկ»(*) վերջերս պէտք եղածէն աւելի որոշ գիծերով ներկայացուցած էր այս դերասանուհին իր ընթերցողներուն, այնպէս որ անկէ աւելի խօսիլը աւելորդ բան մը պիտի ըլլար ինծի համար:

Գալով նուագահանդէսներուն, այս մասին ալ բան մը ըսել պիտի չփափաքէի: Ամէնքս ալ գիտենք թէ Պերլին նուագահանդէսի քաղաքն է. ամէն արուեստագէտ, նշանաւոր կամ ոչ-նշանաւոր գոնէ անգամ մը անպատճառ, երաժշտութեան այս կեդրոնին մէջ պիտի իյնայ: Նուագահանդէսի երեսունէ աւելի սրահները, ամէն գիշեր գրեթէ ամէնքն ալ գրաւուած են: Philharmonie, ինչպէս նաեւ Sinfonie konzertները իրենց այժմէութիւնին չեն կորսնցներ երբեք. երաժշտապետ Տօքթ. Քունվալտի նուագախումբը մեծ յաջողութեամբ յառաջ կը տանի այս նուագահանդէսները:

Այս միջոցիս, քաղաքիս Թատրոններէն Wintergartenի մէջ, ըմբիշներու միջեւ մրցում մը տեղի կ'ունենայ: Հինգ շաբաթէ ի վեր, աշխարհի էն նշանաւոր ըմբիշները տարբեր երկիրներէ հոս եկած կը մասնակցին այս մրցումին. Պերլինի բոլոր ժողովուրդը ամէն գիշեր իրենց շուրջը հաւաքելով: Ասոնց մէջ կը գտնուին ի միջի այլոց, Իվան Բոտտուպնի, յաղթանդամ ռուս մը, որ վերջերս Լոնտոնի մէջ կատարուած մրցումին մասնակցելով, մրցողներու մէջ առաջին հանդիսացաւ. Ե-գօղ Բօյս, Գերմանիոյ առաջնակարգ ըմբիշը, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի առաջնակարգ ըմբիշը, Լօրան լը Պօքէշոս եւ Անթօնիչ Սերգիոսի երկայնահասակ ախոյեան մը. Ուրախ ենք ըսելու որ Թուրքիա ալ իր նշանաւոր ըմբիշն ունի, յանձին Ահմէտ Մատրալիի, ճարպիկ եւ շատ փայլուն ապագայ խոստացող երիտասարդ մը, որուն վրայ մեծ գովեստով կը խօսին տեղական բոլոր Թերթերը: Մրցումը կը շարունակուի տակաւին, օրէ օր աւելի հետաքրքրական դառնալով. վերոյիշեալ վարպետները մնացած են բեմին վրայ: Չմոռնանք աւելցնելու թէ առաջին հանդիսացողը 10,000 մարք պիտի ստանայ, 500 ոսկիէ աւելի պատկառելի գումար մը, որ անշուշտ գրպան չի ծակեր: Մեր յաջորդ Թղթակցութիւնով, վերջնական արդիւնքը պիտի փութանք տեղեկացնել:

Ընթերցողներս, Բարեկենդանի մասին Թղթակցութեանս մէջ բան մը չգտնելով, յուսախաբ ըլլան թերեւս: Դժբախտաբար՝ Բարեկենդան չտեսանք, որպէս զի տպաւորութիւնս գրի առնենք: Պերլին, Եւրոպայի այն քաղաքներէն է, ուր Բարեկենդանը շատ աննշան կերպով կ'անցնի. դիմակաւորները պարահանդէսներուն մէջ միայն կ'երեւին: Օդերը շատ նպաստաւոր կ'երթան, գարունը, մարտ 22ի կիրակիէն կատարեալ ճշդապահութեամբ սկսաւ. այդ օրէն ի վեր, տաք արեւ մը կը վայելենք, ինչպէս նաեւ ջինջ ու կապոյտ երկինք մը: Փողոցներուն բազմամարդ ու եռուզեռ վիճակը սկսած է վերստին. կիրակի օրերը մանաւանդ, անցուդարձը գրեթէ անկարելի կը դառնայ: Ու բազմութեան այս անօրինակ ժխորը, կառքերու, ինքնաշարժ կառքերու եւ ելեկտրական Թրամուէյներու անտանելի աղմուկին հետ խառնուած, կը տեւէ մինչեւ կէս գիշեր, երբ ամբողջ քաղաքը, ելեկտրական լոյսերով ողողուած, ալ աւելի ոգեւորուած վիճակ մը կը ստանայ:

Շառլօթթէնպուրկ **Ս. Ց. ՊԱՌԱՒԵԱՆ**

(*) Տե՛ս Արեւելք թիւ 6706, Տօքթ. Ց. Թոփճեանի յօդուածը:

(*) Տե՛ս Արեւելք թիւ 6738:

Ճաշարանի մը մէջ

—Կառսօն, մազ մը ելաւ այս կերակուրին մէջէն:

Կառսօնը զարմանքով դիտել տուաւ.

—Ինչ, մէ՞կ մազ միայն. զարմանալի՛ բան. ինչպէս կ'ըլլայ, երկու հատ մէջէն ե՛ս հանեցի քիչ մը առաջ:

ԲԱՐՔԵՐ ՈՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲԱՂԷՇԻ ՄԷՋ

(Շար. եւ վերջ)

Հարսնառ.— Գիշերուան ժամը 3ին հարսին ծնողացը կը ղրկուի նամակ մը որով խնամական այս նոր բարեկամութեան առթիւ ջերմ մաղթանքներ ըլլալէ վերջ՝ կը ծանուցուի հարսը եկեղեցի առաջնորդելու համար հարսնեւորներու գալստեան ժամը որ ընդհանրապէս գիշերուան 5-6ը կ'ըլլայ: Երկսեռ հարսնեւորները իրենց էն Թանկագին զգեստներով պճնուած՝ կը պատրաստուին ճամբայ ելլելու որոշեալ ժամուն: Բազմաթիւ լապտերներէ զատ՝ բոլոր հարսնեւորները ձեռքերնին կը կրեն յատկապէս պատրաստուած հաստ մեղրամոմեր: Գնացքը հետեւելի եւ յանկուցիչ տեսարան մը կ'ընծայէ այդ պահուն: Վերը երկնակամարին վրայ բիւրաւոր լուսաւորներ կը պլպլան, վարը հարիւրաւոր մոմերու լոյսերը՝ ձիւնի ցոլացումէն բեկբեկուն, պատրանքը կուտան պարիկներէ սարքուած շրջապարի մը: Փեսան, շրջապատեալ տարեկից երիտասարդներէ, մեղմիւ կը յառաջանայ, ստիպուած ըլլալով յաճախ խմելու ճամբուն վրայ բարեկամներու տուներէն հանուած ու հրամցուած ըմպելիներէն: Ճամբուն ամբողջ տեւողութեանը՝ չընդհատող ցնծութեան բարձրագոյն աղաղակները գիշերուան հմայքը կը կրկնապատկեն:

Հարսին բնակարանին մէջ պատշաճ մեծարանքով կ'ընդունուին հիւրերը, որոնցմէ իգական սեռը ուրոյն հիւրասրահ մը կ'առաջնորդուի, պէս պէս շաքարեղէններով եւ ըմպելիներով շքեղօրէն պատրաստուած սեղանի մը շուրջը: Տեղային հարսանիքի մը տեւողութեանը միջոցին իգական սեռին ուրախութեան վայելքը այդ պահուն է որ ի յայտ կուգայ: Գաւառացի կնոջ համար համեստութիւնը զօրաւոր արգելք մը եղած է միշտ Թաքուն պահելու իր ուրախալի արտայայտութիւնները այր մարդոց աչքերէն ու հազուադէպ պարագաներու մէջ միայն կին մը [illegible] ներքեւ օղիի գաւաթը իր դէմքը ծածկող քօղին տակ շրթանցը կը մօտեցնէ, այն ալ միայն ա՛յն ատեն որ հանդիսականներու մէջ իր ամուսինը կամ վերջապէս իր տանը ազգականներէն մին գտնուի: Ահա այս պատճառաւ այդ օրուան սեղանի շուրջը՝ հետաքրքրական ակնարկներէ ինքզինքնին ազատ զգալով, գաւառացի կանայք պահ մը անձնատուր կ'ըլլան Բաքոսական խնկարկութեան, ի յայտ բերելով իրենց համակ գեղն ու հրապոյրը: Արական սեռէն այս սեղանին կը մասնակցին միայն փեսան, կնքահայրը, փեսային եղբայրը, եթէ կայ, կամ ամենամօտ ազգականներէն մէկ երկուքը՝ յատուկ հրաւէրով:

Հարսին հարսանեկան արդուզարդը աւարտած է գորովոտ խնամքներովը իր մօրը կամ քոյրերուն, որոնցմէ չուզեր բաժնուիլ խեղճ աղջիկը եւ մօրը գրկացը մէջ յորդ արցունքներ կը Թափէ: Հօրենական յարկէն բաժանումը կը հաւատանք որ գաւառացի աղջնակի մը համար աւելի վշտաւիթ է, քան ամուսնական կեանքի երկրայելի հաճոյքները, զորս պիտի վայելէ ապագային. բացարձակապէս արգիլուած է նշանուածներուն իրարու հետ տեսակցութիւնը:

Պսակադրութեան նախընթաց օրը, Շբ. երեկոյ, հրաւիրեալները հետզհետէ կը հաւաքուին: Հարսանեկան խրախճանութիւնները փեսայի տանը մէջ աւելի ոգեւորեալ են: Գիշերուան ժամ 1ին կը կատարուի հինադրօնքի արարողութիւնը,

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 39 —

ՊՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ԺԱ.

ՈՒՐԻՇ ՎՏԱՆԳ ՄԸ

Մարքիզը բանալիով գոցուած գզրոցէ մը հանեց նամակները: Պ. Ռօճէրս, քաղաքավարօրէն, ակնարկ մը ձգեց անոնց վրայ:

—Այո՛: Ձեզի կ'առաջարկէ նամակ մը ու հեռագիր մը ծախել, առաջինը՝ քսան հազար ֆրանքի, վերջինը՝ երեսուն հազար ֆրանքի: Շատ սուղ է անոնց գինը՝ եթէ շահեկանութենէ զուրկ են, շատ աժան՝ եթէ արժէք մը ունին:

Պ. տը Մօրայլի դէմքը մտահոգութեան մատնուեցաւ. Թերեւս այդ պահուն կը զղջար որ գաղտնիքները հաղորդած էր իրեն: Բայց Ռօճէրս ամէն բանի տեղեակ էր արդէն: Ուստի մարքիզը փութաց ըսել.

—Իբր բարեկամ ձեզի խօսեցայ այդ մասին:

Ու ձեռքը երկարեց:

—Այո՛, այնպէս է, պատասխանեց Ամերիկացին լայն ժպիտով մը եւ ջերմագին կերպով սեղմեց մարքիզին ձեռքը:

—Կ'ըմբռնէ՞ք թէ եղած ակնարկութիւնները եթէ իմ վրաս դառնային միայն, փոյթս անգամ չպիտի ընէի: Իմ մասիս ի՛նչ յայտնութիւններ կրնան ընել Տիկին տը Մօրայլի: Իմ անհատական կեանքիս գաղտնիքնե՞րը, այսինչին կամ այնինչին եւ կամ Լօրա Տիւնթէի հետ ունեցած յարաբերութի՞ւնս: Բայց ամէնուն գիտցած բաներն են ատոնք:

Պ. Ռօճէրս չատ լաւ հասկնալ ձեւացուց այդ խօսքին իմաստը եւ յարմար դատեց ուշադրութեամբ նայիլ կօշիկներուն ծայրին:

—Պատճառը սա է որ այդ ակնարկութիւնները իմ հանգիստս վրդովելէ աւելի Տիկին տը Մօրայլի հանգիստն ու պատիւը կը վտանգեն: Այդ նամակներով կ'ըսեն թէ կարող են կասկածայարոյց եւ վրդովիչ յայտնութիւններ ընելու ամէնուն յարգանքին արժանի եղող անստգիւտ անձի մը վրայ:

Պ. Ռօճէրս աչքերը վեր առաւ եւ յստակօրէն ըսաւ.

—Կարծեմ թէ սա է խնդիրը:

Պ. տը Մօրայլ ոտքի ելաւ. ամչցուած էր եւ զայրոյթէն դողդղացող ձայնին մէջ յուզում մը կար զոր կը ջանար զսպել:

—Մարքիզուհիին վերաբերեալ գաղտնիքներ դրամով ծախել կ'ուզեն ինծի. ազնուականի մը խղճին առաջարկուած ամէնէն նողկալի սակարկութիւնն է ասիկա: Չեմ ընդուներ որ, երիկ մարդ կամ կին, ո՛վ ալ ըլլայ, տարակոյսի ներքեւ ձգէ Տիկին տը Մօրայլի առաքինութիւնը, որ իբր հաւատարիմ կին, կատարեալ մօր մը պէս կը նայի մեր փոքրիկ Անտռէին, հակառակ իմ գործած յանցանքներուս:

Մարքիզը սեղմեց իր բռունցքները, դէմքը խիստ արտայայտութիւն մը առաւ եւ սկսաւ սենեակին մէջ պտըտիլ մեծաքայլ:

—Զիս զայրացնող բանը սա է թէ չեմ գիտեր ի՛նչ մեքենայութիւն կը նիւթեն հոն ստուերին մէջ, կնոջ մը դէմ, զոր պարտիմ պաշտպանել: Արդէն մէկէ աւելի անգամներ անստորագիր նամակներ ստացած եմ. ամէն ամուսին ալ կ'ընդունի այդ տեսակ նամակներ, բայց իսկոյն կրակը կը նետէ զանոնք ու ձեռքը լուալով մէջէն կ'ելլէ: Ալ եւս չի խորհիր անոնց վրայ: Բայց ներկայ պարագային մէջ կը զգամ թէ սքօղուած ատելութիւն մը ու անխուսափելի նպատակ մը կայ: Կ'ուզեմ Թափանցել ինծի նողկանք ազդող այդ գաղտնիքին:

Ռօճէրս ուշադիր կերպով կը դիտէր մարքիզը, անզօր եւ ակնածու երեւոյթով: Արդեօք կրցա՞ւ կարդալ այդ խռով ու վրդոված հոգիին մէջ յուզուող նախանձը, որ հպարտութեամբ կը պարտկուէր: Կռահե՞ց այն կասկածները որոնց չէր ուզեր հաւատ ընծայել մարքիզը, Թէեւ զինքը նողէին ակամայ, փոթորկալից օդին մէջ Թռչող խոշոր ճանճերու պէս: Ռօճէրս այս անգամ իր վարդագոյն եղունգները քննեց մանրակրկիտ կերպով:

— Բան մը չէ՞ք ըսեր, հարցուց Պ. տը Մօրայլ չոր շեշտով մը:

— Մտիկ կ'ընեմ:

Պահ մը լռութիւն տիրեց: Յետոյ Մարքիզը յարեց.

— Ուզուած գումարը տալո՞ւ է միթէ: Խաբէութեան մը զոհ երթալը հոգս չէ, քանի որ աննշան քմահաճոյքներու համար շատ աւելի դրամ ծախսած եմ: Վախս այն է որ զիս պիտի կեղեքեն, առանց ոեւէ յայտնութիւն ընելու: Եթէ այդ նամակն ու հեռագիրը անարժէք բաներ են, սիրտս պիտի հանդարտի: Առաջարկուած խոշոր գումարը չէ որ զիս կը նեղացնէ: Գէթ պիտի մխիթարուիմ որ ճարտար խաբէութեան զոհ գացած եմ: Ինչ որ վախ կը պատճառէ ինծի…

Մարքիզը ընդհատեց իր անխոհեմ խօսակցութիւնը: Ինքզինքին ու իր կնոջ վրայ այնքան վստահ եղող այդ խրոխտ մարդը չէր համարձակեր խոստովանիլ եւ կը վախնար որ անգութ յայտնութիւն մը չվիրաւորէ իր հպարտութիւնը եւ չնսեմացնէ անունը: Անհաւանական կը գտնէր այդ բանը եւ խոլ գաղափար մը կը նկատէր զայն: Իր անձին վրայ ունեցած բարձր գաղափարը Թոյլ չէր տար որ հաւատ ընծայէ ատոր: Սակայն նենգամիտ տարակոյսը զգալիօրէն պատած էր մարքիզին միտքը: Ուրկէ՞ց եկած էր այդ տարակոյսը: Նախ անհեթեթ ու վիրաւորիչ գտած էր այն տարակոյսը, որուն առարկայ եղած էր կինը. նոյն իսկ ինքզինքին համար նախատական համարած այդ տարակոյսը ի վերջոյ մտքին մէջ կառչած մնացած էր, չէր գիտեր ինչո՞ւ համար:

Սա աստոյգ էր որ այդ նամակները ու գողունի առաջարկները մարքիզին մտքին մէջ առաջ բերած էին վրդովիչ ու կասկածոտ խորհրդածութիւններ: Շփոթ զգայութիւն մը կ'ունենար թէ իր բացակայութենէն ի վեր գաղտնիք մը կը պըտտուէր իր շուրջը: Այդպիսի զգացում մը դատողութեամբ չի բացատրուիր, այլ մարդ անոր ենթակայ կ'ըլլայ անգիտակցօրէն: Պ. տը Մօրայլ կը տառապէր ու կը զայրանար այդ պատճառաւ, բայց չէր ուզեր որ նշմարուի ուրիշներու կողմէ:

Ինչ որ իրեն վախ կը պատճառէր, սա էր թէ շանթաժը պիտի կրկնուէր երկար ընդհատումներով: Թէեւ այդ վախը չէր յայտնած Ռօճէրսի, սակայն այս վերջինը կռահած էր արդէն: Ո՞վ կրնար երաշխաւորել թէ աննշան նամակէ մը յետոյ չը պիտի առաջարկէին աւելի ծանրակշիռ կարեւորութիւն ունեցող ուրիշ Թուղթեր գնել: Եթէ երբեք այդ նամակն ու հեռագիրը ջախջախիչ ապացուցութիւն մը առաջ բերէին, այն ատեն ի՛նչ պիտի խորհէր մարքիզը: Չէ՞ր կրնար ըլլալ որ այդպիսի նողկալի ու գձուձ սակարկութիւն մը իրական հիմ ունենար եւ Պ. տը Մօրայլ իմանար թէ իր կնոջ կողմէն կը խաբուէր: Եւ խորհի՛լ թէ այդ բանը պիտի իմանար խաբեբաներու, անծանօթներու եւ իր ամուսնական յարկին գաղտնիքներուն իրազեկ մարդոց կողմէ: Այդպիսի գաղափար մը կսկծեցուցիչ զայրոյթ մը կը պատճառէր մարքիզին, քանի որ ուրիշին ալ չէր յայտներ իր ցաւը: Ինչ ընելու էր: Բայց ինչո՞ւ Ռօճէրսի խօսած էր այդ բանին վրայ: Ինչ օգնութիւն կրնար յուսալ անկէ:

— Կարծեմ, կը նախընտրէք որ արդարութիւնը չխառնուի այդ գործին, ըսաւ Ամերիկացին, որ այնքան դիւրաւ կռահած էր մարքիզին հոգեկան անձկութիւնը, որքան մարդ կը հասկնայ գիրքի մը իմաստը:

(Շարունակելի)

որուն անխուսափելիօրէն պարտին մասնակցիլ բոլոր երկսեռ հրաւիրեալները, ձեռքերնուն մէկ մասը գոնէ մէկ մասը ներկելով չողուած հինայով, զոր ընծայներէն մին կարգաւ կը ներկայացնէ իրենց։ Փեսային երկու ձեռքերն ալ արդէն իրենց բնական գոյնը կորսնցուցած են գաւառի իգական սեռին այնքան սիրելի եղող այդ բուսային ներկին թանձր խաւի մը ներքեւ։

Այդ գործողութենէ վերջը ընդհանուր պատրաստութիւններ կը տեսնուին յատուկ պատգամաւոր մը ղրկելու հարսին տանը, ուր պիտի տարուին չոքքերկէններ, զոյգ մը մաշիկ, մաս մը հինա և մանաւանդ զարդասկիններ՝ sarf յորջորջուած նուէրաբերուած։ Այս վերջինն հայթայթումը գաւառին մէջ ոչ սակաւ տանտերու ուսերման պատճառ եղած է։ Քանի՜ներ կը ճանչնանք որոնք իրենց նիւթական կարողութեան տրամադրօրէն անհամապատասխան ծախքերու ենթարկուած են ինքզինքնին, պատրաստելու համար այդ անտեղի չարքը, որ եթէ սահմանուած է մանկամարդ հարսին կուրծքը զարդարելու, բայց, աւաղ, փեսային ալ նիւթական անկումին հիմնաքարը դարձած է։

Երկսեռ հանդիսականներէն իւրաքանչիւրը մէկէ աւելի խնձորներ կը յանձնէ պատգամաւորին, տրուելու համար աղջկան տանը հրաւիրեալներէն իր մտերիմներուն։ Ասոր բարեւ ղրկել կ'ըսուի։ Խնամիին տանը այս միջոցին տեղաց տա- համերգութիւն մը կը տրէ, տեսնելու համար չորքը և առնելու խնձոր-բարեւները, որոնց առատութիւնը բարեւն կալին որոշ հպարտ գոհունակութիւն կը պատճառէ։ Այդ բարեւները կը փոխարինուին դարձեալ խնձորով։ Մատաղահաս թաշկինակ մը և Ֆէս մըն ալ փեսային կը ղրկուին։ Պատգամաւորին վերադարձէն յետոյ խրախճանութիւնները նոր թափ մը կը ստանան և այսպէս կը շարունակուին մինչեւ արշալոյս, ուր պահ մը կը թուլնայ կը մեղմանայ ու փեսան տարեկից երիտասարդներու հետ կնքահօր միջոցով կ'առաջնորդուի բաղնիք։

Փեսազգեստ.— Կիրակի կէսօրէ վերջը ուրախութիւնները կը վերսկսին։ Թմբուկին որոտագոչ աղմուկին և զուռնային խլացուցիչ ճիչերուն մէջ հարսնեւորները իրենց առատութիւնները կը ցուցադրեն, դարձնելով զանազան պարեր — կովրնցի, խորոփանի, տօրոր, բեռխաղ, բենլոր եւայլն, որոնց մէջ էն ճարտար հանդիսացողը՝ վարիչը, կովրնցի-պաշին կ'ըլլայ պարերուն։ Այս օրուան խաղերուն մէրթ կը մասնակցի նաեւ փեսան, որ պարողներու կատակախառն ակնարկութիւններէն ձիլհուտ կը ջանայ խուսափիլ մասնակցութենէ, պարելու իր անկարողութիւնը յայտնելով։ Գիշերուան ժամ 1ին հրաւիրեալներու ներկայութեամբ փեսան ածիլելու արարողութիւնը կը կատարուի։ Գրեթէ բոլոր հանդիսականները այդ պահուն ձեռքերնին կը կրեն վառուած մեղրամոմեր։ Հանդիսարահին կեդրոնը՝ ձեռքերնին վառած կերոններ ունեցող 8-10 պատանիներէ շրջապատուած՝ փեսան աթոռի մը վրայ նստած կը սպասէ սափրիչին գալստեանը, որ սակայն կը յապաղի, ըստ որում ածելին գալ է (սուր չէ), յետոյն խուզը սպառած է. այդ խուզը պէ՛տք է հայթայթուի կնքահօր մէկ նուէրովը որ իսկոյն կը տրուի և ածելին կը սկսի իր գործը կատարել։ Ապա կը սկսին փեսան հագուեցնել ձեռամբ կնքահօր, որ պարտի ուշալիր հսկողութիւն ի գործ դնել, որովհետեւ հակառակ պարագային՝ ճարպիկ հանդիսականներէն մէկուն կողմէ փախցուած հագուստի մ'և է կտորը ձեռք բերելու համար պիտի ենթարկուի տուգանքի։

Մեկնելու ժամը կը մօտենայ։ Հարսնեւորներուն դարձեալ տրուած են մեղրամոմեր, որոնք պիտի ծառայեն դէպ ի եկեղեցի երթալիք ճամբուն լուսաւորութեանը։ Ցանկարծ հարսնեւորները դէմքերնուն վրայ պաղ ջուրի կաթիլներու անկումը կը զգան, հանգոյն ցնցուղէ մը արձակուած ջուրի մեղմ հոսանքի մը, որով պարտիզպանը ածու մը ծաղիկները կ'ոռոգէ խնամոտ զգուշաւորութեամբ։ Մեկնումի նշանն է ասիկա զոր կու տայ տանեցիներէն մէկը կիւլ-ապտան (վարդէջրաման) կոչուած բիւրեղեայ սրուակի մը հոտաւէտ հեղուկէն սրսկելով հիւրերուն վրայ։ Միեւնոյն հանդիսաւորութեամբ, որով եկած էին փեսային տունէն, հանդիսաւորները այս անգամ տարբեր ճամբայէ մը եկեղեցի կ'առաջնորդեն հարսը՝ վրան կարմիր կտաւով պատած բալխիրով մը, մինչ փեսան հետիոտն կ'ընթանայ առջեւէն կրկնապատիկ ոգեւորութեան ու ցնծութեան արտայայտութեանց մէջ։ Պսակադրութեան Սուրբ Խորհուրդին աւարտումէն ետքը բոլոր հարսնեւորները կ'ուղղուին դէպ ի փեսային տունը, ուր դարձեալ կիներու յատուկ սեղան մը շրջակուած է խնամքով և մէկ երկու ժամ կերուխումէ վերջը, հարսին պարագաները կը վերադառնան արշալոյսի առաջին շողերուն հետ, թողլով հարսին քովը իր փոքր եղբայրը կամ քոյրը։

Օծիս.— Ուրախութիւնները կը շարունակուին երկուշաբթի ալ մինչեւ երեկոյ։ Բայց այդ օրը գրեթէ յատկացուած է շնորհաւորութեան եկող հեռաւոր ազգականներու և բարեկամներու ընդունելութեան։ Իրիկուան ժամը 10ին աղջկան ծնողքին տունէն անուշակով մը փեսային տունը կը ղրկուի հարսին օծիսը, որ լոկ հանդերձեղէնէ կը բաղկանայ։ Դրախտամայր դրութիւնը բարեբախտաբար գոյութիւն չունի այս կողմերը, իսկ դալանը որուն պատճառած բարոյական ու նիւթական չարիքները երբեմն այնքան հզօրապէս տուներու կործանման պատճառ եղած են, վերջացած է և միայն Պոլսանցգի մէջ իր գոյութիւնը տակաւին կը պահէ, անցեալին հետ բաղդատմամբ նուազագոյն սահմանով մը։ Սնտուկը բարեկամներու ներկայութեամբ կը բացուի, բայց յաճախ այդ արարողութիւնը զանց կ'առնուի, եթէ օծիսի սնտուկը երես ճերմկցնող պարունակութիւն մը չի բովանդակեր։ Երկուշաբթի իրիկուան ժամը 12ին հարսնիքը ա՛լ վերջացած է։

ԳԵՈՐԳ Ս. ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Զգեստի վրայէ իւղի բիծերը հանելը դիւրին չէ միշտ, մանաւանդ փափուկ գոյներու կերպասներուն վրայէն։ Այդպիսի բիծերը հանելու ապահովագոյն եղանակը սա է։ Դգալ մը լեցուն աղը լուծել չորս դգալ անուշադրի ոգիին մէջ և թօթուելով լաւ մը իրարու խառնել. բամպակէ բարձիկ մը այդ հեղուկին մէջ թաթխել և անով լաւ մը շփել բիծը։ Ապա քիչ մը լեղաճառ (gallseifen) լուծելով ջուրին մէջ, մաքուր խոզանակով մը այդ լծայթով խոզանակել բիծին տեղը։ Ցետոյ մաքուր ու վճիտ ջուրով լուալով, մաքրուած զգեստը կախելու է հանդերձակալէն մինչեւ որ լաւ մը չորնայ։ Շատ հազուադէպ է որ այս եղանակով բիծը ընդդիմանայ ելլելու, բայց ամէն պարագայի մէջ կերպասի գոյնը չի փոխուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Եւրոպական մէկ քանի թերթեր կ'ըսեն թէ Գերմանիոյ նախարարապետ Ֆոն Պիւլով իշխանը մօտերս Պապին տալիք այցելութենէն պիտի օգտուի, Բաղէնի արքեպիսկոպոսութեան խնդրոյն վրայ խօսելու և Վատիկանի մօտ նորէն պնդելու գերման եկեղեցականի մը անուանման մասին՝ իբրեւ յաջորդ մոնսէնեօր Սդապլէվսքիի։ Հռոմի եկեղեցական շրջանակներուն մէջ այս լուրը բոլորովին աննշանական կը նկատեն։ Բռուսիոյ կառավարութիւնը կատարելապէս տեղեակ է Վատիկանի տրամադրութեանց այդ մասին և գիտէ թէ Բաղէնի մէջ գերման եպիսկոպոսի մը անուանման համար Պապին ընդդիմութիւնը անդրդուելի է։ Այդ պարագան ա՛յնքան ճշմարիտ է որ Վատիկանի մօտ՝ բռուսիական նոր դեսպան Պ. Ֆոն Միւլպերկ բնաւ դիմում մը ըրած չէ Պապին մօտ՝ Բաղէնի արքեպիսկոպոսին անուանմանը համար։ Բոլոր այս պարագաներէն կը հետեւցուի որ այդ անուանումը դեռ շուտով պիտի չկատարուի։ Լրագիրները այնպէս կը նկատեն թէ Վատիկան այդ պաշտօնին համար այնպիսի եկեղեցականի մը միայն պիտի հաւանի որ համակիր ըլլայ Լեհերուն։ Ֆոն Պիւլով իշխանը կատարելապէս տեղեակ ըլլալով այդ տրամադրութեանց հաւանական չի նկատուիր որ Պապին հետ իր յառաջիկայ տեսակցութեան մէջ զայնս փոխել փորձէ. գիտէ թէ բացարձակ մերժումի մը առջեւ պիտի գտնուի, որով պիտի չուզէ այդ վիճակին ենթարկուիլ։

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի ծովային պաշտօնատունին մէջ կ'ուսումնասիրուին յունիսին նախագահ Պ. Ֆալիէռի կատարելիք ուղեւորութեան պայմանները։ Ինչպէս յայտնի է, այդ ուղեւորութեան պահուն Պ. Ֆալիէռ պիտի այցելէ Ռուսիոյ կայսեր և Շուէտի, Նորվէկիոյ ու Տանըմարքայի թագաւորներուն։ Հաւանօրէն ծովային նախարարութիւնը նախագահին տրամադրութեանը տակ դնէ 15,000 թոննոց նոր զրահաւորներուն երեքը։ Ասոնց երկուքը՝ Բաղրի ու Ռէբիւպլիք տասը ամիսէ ի վեր Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմին մէջ կը գտնուին և Տէմոքրասի, Ժիւսդիս և Լիպէրդէ ալ մէկ քանի շաբաթներէ ի վեր։ Այդ նոր զրահաւորները, անոնց շինութեանց յապաղելուն հակառակ, ու Տրէտնոթի ձեւով անգլիական երեք զրահաւորներէն զատ, Եւրոպայի ջուրերը գտնուող և տարողութեան տեսակէտով ամէնէն խոշոր զրահաւորներն են։ Կ'ըսուի թէ Նիքոլա կայսրը և նախագահ Պ. Ֆալիէռ ծովի վրայ իրարու պիտի հանդիպին և կամ Պալթիկ ծովի ռուսական եզերքին կղզիներէն մէկին նաւահանգիստին մէջ։ Նաւերուն խորութիւնը թոյլ պիտի չտայ որ Քրօնշդատի նաւահանգիստը մտնեն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ցունաստանի ելմտական նախարար Պ. Գալօեէրոպուլոս Երեսփ. Ժողովին ներկայացուց 1908ի ելմտացոյցին փոփոխութիւնները՝ որոնց համաձայն ծախքերը 7,278,977 դրախմի աւելնալով, 133,280 հազար 865ի պիտի բարձրանան, և գաղթականներու զետեղման համար ըլլալիք երկու միլիոն ծախքով՝ 135,280,865 դրախմի։ Հասոյթներն ալ 136,660,429 դրախմի նշանակուած են, որով հասոյթները 1,379,564 աւելի են ծախքերէն։

—Ձեռնարկուներ տասը տարուան համար վարձեցին Պոնդիքոնիսի փոքրիկ կղզին Քորֆուի մօտ։ Հոն արձարաններ և ուրիշ հանրային շէնքեր պիտի կառուցանեն։ Քորֆուի հետ հաղորդակցութիւնները պիտի կատարուին շոգենաւակներու միջոցաւ։

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ
Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Բարիզի թերթ մը թղթակիցը, որ անձամբ այցելած է Ռօքֆէլլէրի քարիւղի հաստատութիւնները, սա շահեկան տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.— Ամէն օր արեւու ծագումէն մինչեւ մայր մտնելը արտադրուած քարիւղին քանակութիւնն է 400,000 տակառ՝ իւրաքանչիւր տակառը 160 լիտր՝ այսինքն օրական վաթսուն չորս միլիոն լիտր։ Սդանտարտ Օյլի այժմ միայն տասը մէջ չի կոյանար, այլ իր բոլոր պէտքերը ինք կը հոգայ և ուրիշ տեղ դիմելու բնաւ հարկադրուած չէ։ Ոչ միայն քարիւղը, կ'արտադրէ ու կը զտէ, այլ տակառներն ալ հոն կը շինուին Քարոլինի իր անտառներուն փայտերէն։ Անոնց համար գործածուող մեղրամոմը ու խոյծաղան ալ նոյն հաստատութեան մէջ կը պատրաստուին. նաեւ վակոնները, թիթեղէ ամանները, պարկյակները, լուցկիները ևն.։ 1906էն արտադրութեանց քանակութիւնն է 25 միլիոն տակառ քարիւղ՝ վառելու համար, 10 միլիոն՝ ձեռարուեստի աշխատութեանց, և մէկ քանի միլիոն մեղրամոմ և այլն։ Ասոնց շինութեանը ու փոխադրութեանը համար մէկ քանի հազար ջրհաններ կան։ Քսան խոշոր զտարաններ կան որոնց մէկը միայն՝ Պայոնի մէջ, վեց հազար գործաւորներ ունի։ Տասներկու հազար քիլոմեթր ճամբաներ կան քարիւղի փոխադրութեան համար. ասոնց կապուած են հարիւր քսան հազար փոքր խողովակներ։ Այդ խողովակները եթէ քովէ քով բերուին, կրնան երեք անգամ աշխարհի շրջանը կատարել։ Մ. Նահանգաց մէջ կան երկաթուղիի կամ գետի 3,326 կայարաններ և 9,200 մասնաւոր վակոններ՝ քարիւղի փոխադրութեան համար։ Ռօքֆէլլէրի հաստատութիւնը իրեն յատուկ նաւատորմ մը ունի՝ 65 շոգենաւ, 19 առագաստանաւ, 105 տափանաւ, 29 նաւաձիգ և 6 շոգեմակոյկ։ Հաստատութեան աշխատաւորներուն թիւն է եօթանասուն հազար, որոնց օրական 750,000 ֆր. կը հատուցուի՝ այսինքն տարին 250 միլիոն։ Պայոնէն ամէն օր մէյ մէկ խոշոր շոգենաւ, 50,000 տակառ քարիւղ բեռցած, ճամբայ կ'ելլէ՝ աշխարհի զանազան մասերը երթալու համար, որով տարին կանոնաւորաբար 4,520 միլիոն լիտր քարիւղ կ'արտածուի։ Չկայ աշխարհի վրայ անկիւն մը, ո՛րքան ալ հեռու, ո՛րքան ալ վայրենի, ուր ամերիկեան քարիւղը չներածուի։ Երկրախոյզ Սմիթ հարիւրապետ Մոնկոլիոյ անապատին մէջ կորսուած գիւղ մը ժամանեց, ուր քաղաքակրթութեան հետքը անգամ չկար, բայց խրճիթի մը անկիւնը թիթեղեայ աման մը զարնուեցաւ աչքը. վեր առաւ և զարմանքով տեսաւ թէ ամերիկեան քարիւղ կրող աման մը եղեր էր։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱՑԻՔ ՉԱՏՈՒԻՆ Կ'ԸԼԼԱՆ.— Իտալիոյ մէջ բժիշկներն ու առողջարաններէ հիմա նշանաւոր առիթ մը կը հասնին ուսումնասիրելու այն ազդեցութիւնը զոր արդի հապճեպ ու արագաշարժ կեանքն ունի ժողովուրդի առողջութեան վրայ։ Իտալացիներուն բնաւորութեան մօտէն ծանօթ եղողները գիտեն թէ անոնք անհոգ և զուարճասէր են, և շատ կը սիրեն անդորր հանգիստը։ Լանսէթ բժշկական թերթին թղթակիցը կը գրէ թէ Իտալացիներուն այդ զուարճասիրութիւնն ու հանգստասիրութիւնը բոլորովին փոխուած է և իրենց նախկին տօլչէ ֆար նիենդէն փոխուած է ժամանակը դրամ էի։ Կ'երեւի թէ Իտալացիները հիմա ըմբռնած են երկրի մը քաղաքացին ըլլալու հանգամանքը, ինչ որ բոլորովին տարբեր է իրենց առաջուան կենցաղավարութենէն։ Իրենց սովորութեանց պէս, իրենց ուտելիքներն ու ճաշելու եղանակն ալ փոխած են. առաջ ամէն Իտալացի կամ տան մէջը ընտանիքին հետ և կամ դուրսը ճաշարան մէջ ընկերներուն հետ երկար բարակ խօսակցելով ու զուարճանալով կը ճաշէր ու կը խմէր. իսկ հիմա Իտալացին ցերեկուան ճաշը Ամերիկացիի մը հապճեպով կը լմնցնէ, ինչպէս որ մեծ միլիոնատէրներու կ'ենթարկուի։ Իտալացիներուն մեծագոյն մասը հիմա դժուարամարսութենէ կը տառապի և կցողեղատապ, որ մասնագէտներուն կարծիքով, անժամանակ կերպով ճաշելէ առաջ կուգայ, տակաւ կ'աւելնայ անոնց մէջ։ Ճաշի ատեն վերջին աստիճան անդորր ու խաղաղ մնալու մասին Իտալացիներուն մինչեւ հիմակուան նախասիրութիւնը առողջապահութեան կարեւորագոյն մէկ կանոնն ըլլալը ցուցնելու համար, ո՛չ միայն իտալական լրագիրները, այլ և բժիշկները մեծ իրողութեամբ մէջ կը բերեն այն իտալացի կնոջ պարագան, որ մեռելէն կերակուր կերած ատեն, աճապարանքին հետեւանքով, փոքր ոսկոր մը կլլելով մեռած էր։ Դիտողութեամբ հաստատուած է որ այդ աղէտաբեր վախճանին բուն պատճառը, ոսկորը որկորին մէջէն անցած ատեն զայն վիրաւորելով արեան թունաւորում յառաջ բերած ըլլալն է։ Վերջին օրերու մէջ Իտալիոյ մէջ այս երկրորդ դէպքն է որ արագ ճաշելէ յառաջ եկած է։

ՊԻԶՄԱՐՔ-ԿՈՒՌՔԸ.— Չիքակոյի թերթ մը կը գրէ.— Վերջերս հարաւային Ամերիկայէ վերադարձող միսիոնար մը կը պատմէ թէ Օրօքօօրուղոփտպուսօ երթալու ճամբուն վրայ կռապաշտ կարմրամորթ ցեղի մը հանդիպած է, որ Պիզմարքը իբր աստուած կը պաշտէր։ Այս ցեղը մէկ տարի իր հունձքերուն աննպաստ վիճակը գուշակելով աղօթած և զոհեր մատուցած էին իրենց հին աստուածներուն, առանց յաջողելու։ Ցեղապետը գերման ագարակապանի մը հիւղին մէջ նշմարելով երկաթէ նախարարապետին պատկերը, որ պատկերազարդ թերթէ մը հանուելով պատին վրայ փակցուած էր, խնդրեց զայն և առաւ։ Վայրենիները հանդիսական թափօրով իրենց մեհեանը տարին և զոհեր մատուցին անոր առջեւ, և որ զարմանալին է, տեղատարափ անձրեւ մը սկսաւ։ Այդ ատենէն ի վեր նոյն ցեղը կը ճանչնայ Պիզմարքի աստուածութիւնը և «Պիսմարքօ» անունը տուած է անոր։

50 ՏԱՐԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ.— Լոնտոնի լրագիրները կը գրեն թէ Սարա Ճէնս անուն կին մը, որ ճիշդ 50 տարիէ ի վեր «անբուժելիներու հիւանդանոց»ին մէջ կը մնայ, իր տառապանաց յոբելեանը տօներ է։ Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ այդ հիւանդանոցին մէջ իբրեւ անբուժելի պատսպարուած հիւանդները մեծ մասամբ երկարակեաց են՝ այսինքն 216 անբուժելի հիւանդներուն 12ը 40 տարիէ ի վեր հոն կը գտնուին և 40 հիւանդներ ալ 30 կամ աւելի տարիներ առաջ հոն մտած են։

ՕԳՏԵՑԻԿ ԴԱՍ ՄԸ.— Գերմանիոյ մէջ շատ խնայասէր կին մը հետեւեալ ազդը հրատարակել տուած էր.— «Փափկասուն կազմ և առողջ տիկին մը կը փնտռէ յարմար ընկերուհի մը, որ ըլլայ անտեր, դաշնակահար, երաժշտասէր, սիրտոտ, խնամոտ, սիրուն, և առաւօտ կանուխ արթննալ. լաւ ուտել, խմել և քնանալ, բայց ամսական չկայ։» Այս կինը մէկ քանի օր ետքը զամբիւղ մը կ'ընդունի, զոր բանալով կատու մը կը գտնէ անոր մէջ, որուն վզէն կապ մը կախուած էր հետեւեալ պարունակութիւնը ունեցող նամակով մը.—«Շնորհալի տիկին, ուրախ եմ ներկայացնելով ձեզ ձեր փնտռած ընկերուհին որ ունի ձեր պահանջած ամէն յատկութիւնները. անտէր է, լաւ ու ներդաշնակ կ'երգէ. առաւօտ կանուխ կ'արթննայ, շատ լաւ բնաւորութիւն ունի և սիրունիկ է։ Իբր խնամող մեծ փորձառութիւն ունի, վասն զի արդէն մեծ ընտանիքի մը մէջ կրթուած է։ Աւելորդ է ըսել թէ զուարթաբնոյթ է, պէտք եղածէն աւելի։ Ամսական չի պահանջեր. եթէ ձեր տան մէջ լաւ ուտելիք տաք իրեն, վստահ եղէք որ շատ հաւատարմօրէն պիտի ծառայէ ձեզ։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ արտաքին Թղթակցութեանց դիւանին արձանագրութեանց միւմէյյիզ Սամի պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— 1326 տարուան համար Սուրրէ էմինի անուանուեցաւ Իզմիրի կայս. կալուածներու վարչութեան Տնօրէն Հիւսէյին Կեամիլ պէյ։

—Վանայ նահանգին Արճէշ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մահմուտիի գաւառակին գայմագամ Ռաշիտ էֆ., որուն յաջորդեց Արճէշ գաւառակին գայմագամ Ճէվտէդ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Իմթիազի ոսկի չքանշան տրուեցաւ առողջապահական խորհուրդին անդամ Սայիտ պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Սերպիոյ կառավարութիւնը Ս. Սավա պատուանշանին երկրորդ կարգը տուաւ կայս. զինուորական վարժարանին ուսուցիչներէն Նաճի պէյի և երրորդ կարգը՝ կայս. Թիբնագան Նէճիպ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշաններուն ընդունելութիւնը և գործածութիւնը։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսչութեան Պոլսական մէկ Զեկուցումը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Մաքսային վերատեսչութեան Խորհուրդը նկատելով որ մեծ մասը այն առեւտրականներուն որոնց մաքսային գործողութիւնները պաքէթի մաքսատան և Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ Թղթատարատանց մաքսային ճիւղերուն մէջ կը կատարուին, հագուստի և անուշի տակ աղմկելու աստիճան փոքր են, որով միւս մաքսատանց ապրանքներուն հետ չեն կրնար համեմատուիլ և մաքսատան պաշտօնեաներուն համար անկարելի է զայնս պահպանել գործողութիւնը աւարտելէն մինչեւ դուռէն դուրս հանուիլը, նկատելով որ ապրանքի տէրերուն համար ամէն ատեն կարելի է իրենց վերաբերող պաքէթներուն գործողութիւնները օրը օրին կատարել տալով ստանալ զայնս, և նկատելով որ մաքսատանց մէջ հաւանական նկատուած գողութիւնը արգիլելու նպատակով երբ ապրանքի տէրերը մաքսատան մթերանոցին նումարը արձանագրելով իրենց ապրանքները առնեն, ասկէ ետքը մինչեւ մաքսային գործողութեանց կատարումը և դուրս հանուիլը ապրանքի տէրերը պատասխանատու են որ և է կորուստի համար. ուստի որոշեց թէ մաքսատունը բնաւ պատասխանատուութիւն պիտի չընդունի քննութեան վայրը ապրանքներուն օրերով բաց մնալուն և անոնցմէ բան մը գողցուելուն համար։»

ԿԻԶԷԼ իշխանուհին և Քոնրատ ու Հէնրի իշխանները, հիւրամեծար գնդապետ Մուսթաֆա պէյի առաջնորդութեամբ, երէկ առաւօտ, պալատական կառքերով Թոփխանէի քարափը իջան, ուրկէ Հիտայէթ շոգենաւակով Հայտար Փաշա գացին և անկէ ալ մասնաւոր կառախումբով Հէրէքէ ուղեւորեցան։ Տեղւոյն կայս. գործարանին մէջ ընդունուեցան Տնօրէն Հաճի Աքիֆ պէյի և ուրիշ պաշտօնատարներու կողմէ։ Պահ մը հանգիստ առնելէ և սուրճով ու օչարակով պատուասիրուելէ ետքը, հիւրերը այցելեցին կայս. գործարանին բոլոր մասերը, գովելով արտադրութեանց գեղեցկութիւնը և նոյն հաստատութեան կանոնաւորութիւնը։ Ցետոյ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ հիւրերուն։ Քիչ վերջը հիւրերը Հայտար Փաշա վերադարձան և անկէ ալ Բերա։

—Կիզէլ իշխանուհին, Հէրէքէէն հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն նկատմամբ եղած կայս. մեծարանքներուն և հիւրասիրութեանց համար։

—Իշխանուհին, Հէրէքէէ վերադառնալու պահուն, Կէյպզէի կայարանին մէջ կառախումբէն վար իջաւ և տեղւոյն մէկ քանի հնութիւնները այցելեց։

—Անատոլիի երկաթուղիի Ընկերութիւնը կառախումբին մէջ թէյի սեղան մը տուաւ ի պատիւ իշխանուհիին և իշխաններուն։

—Հիւրերը Պրուսա ալ պիտի երթան զբօսական պտոյտի համար։

—Հիւրերը, այսօր, Սկիւտար երթալով տեղւոյն Թէքքէն պիտի այցելեն և յետոյ մինչեւ Պուլղուրլու զբօսական պտոյտ մը պիտի կատարեն։

ՆԱՍՏ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Ամասիոյ միւֆթի Ապտիւրրահման էֆ.ի ամսաթոշակին վրայ երկու հարիւր ղրուշ աւելցնել։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Այտընի կառավարութիւնը մարտ 31 թուականով հեռագրեց քաղաքապետութեան թէ նոյն օրը 2409 ոչխարներ Իզմիրէն դէպի Կ. Պոլիս ճամբայ հանուած են հելլենական շոգենաւով, որով ցարդ կատարուած առաքումներու թիւը հասած է 9600ի։ Պանտըրմայի գայմագամն ալ նոյն թուականով հեռագրած է թէ 1300 ոչխար, գառնուկ և եզ ճամբայ հանուած են Մախսուսէի Կէյիպոլը և հելլենական Օլկա շոգենաւերով։

— Քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչ Օսման պէյի և մսավաճառներու ներկայացուցիչներուն ժողովին որոշմամբ մսի նախորդ գինները անփոփոխ մնացին, բայց քանի որ ժամանումները հետզհետէ կը շարունակեն, յուսալի է որ գինները յառաջիկայ շաբթու աւելի աժաննան։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանատունը հրաւիրեց կայս. կառավարութիւնը մասնակցիլ Վիեննայի մէջ ապրիլ 21էն 25 (Ն. Տ.) գումարուելիք ականջի, կոկորդի ու քիթի հիւանդութեանց միջազգային համաժողովին։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ.— Կ. Պոլսոյ ամբաստանիչ ատեանը ձերբակալման հրամանագիր տուաւ Մարգար Ցովհաննէսեանի ու Լազրիկ Մելքեր Անդրէաս Մելիքեանի դէմ, որոնք խռովութիւններու միանալու նպատակով Ամերիկա փախած ըլլալնուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած են և եղեռնադատ ատեանին առջեւ պիտի դատուին։ Նաեւ Ցակոբ Մկրեանի դէմ, որ Ամերիկա փախած և խռովարարներուն միացած ըլլալուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է և եղեռնադատ ատեանին առջեւ պիտի դատուի։

ՆԻՃՏԷՅԻ ՈՒ ԿՈՒՅՖԷԻ միջեւ շինուած թրամուէյի գիծին բացումը, հեռագրական լուրի մը համաձայն, երէկ կատարուեցաւ թրամուէյի առաջին կառքերը Նէճտէէն ճամբայ ելեր են։ Այդ առթիւ աղօթքներ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ Միխայիլ Քարամանլօ անուն անձը մեքենայ մը հնարած է, հաճարը, որոմը և այլն ցորենի հատիկներէն զատելու համար։ Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը քննէ այդ գիւտը։

ՍԸՐ Ա. ՊԼՈՒՆ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ անգլիական պատուիրակը, երէկ Լոնտոն ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ առեւտրական երկրորդ դատարանը մարտ 31 թուականով սնանկ հռչակեց Պոլըք Բազար Մաքսուտէի խանը հաստատուած պատրաստ հագուստի վաճառական Խարալամպոս Զաֆիրօպուլօս։ Դատարանին անդամ Պասպաքի էֆ.՝ ժիւտ գոմիսէր և փաստաբան Մուսթաֆա Խալիտ ու Խալբէռին էֆ.ներն ալ ժամանակաւոր սէնտիք կարգուեցան։

— Ծովային առեւտրական դատարանը սնանկ հռչակեց Բերա Կլավանի փողոց Սմբատեան ափարթմանին 2 թիւը հաստատուած վաճառական Ա. Միսճեանը։ Դատարանին անդամ Իլեաս Սապրի պէյ ժիւտ գոմիսէր կարգուեցաւ և փաստաբան Ճէվտէդ պէյ ալ ժամանակաւոր սէնտիք։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ապրիլ 1ի վիճակահանութենէն հարիւր ոսկի շահով 143,305 թիւին մէկ քառորդին տէրը՝ Թաղապետական Բ. շրջանակին բժիշկներէն Նաժիմ Նիւզհէթ պէյ, երէկ նոյն պանքային դիմելով առաւ իր բաժինը։

ԿԻՐԱՍՈՆԷՆ կը գրեն թէ անցեալ տարիէն մնացած կաղինի բերքը 30,000 կենդինար է. գինը 145-150 ղրուշ են տեսակին համաձայն։ Այս տարուան բերքին համար դեռ վերջնական որոշում մը չկայ։ Կաղինի ծառերուն ծաղկելէն ետքը քիչ մը ձիւնած ըլլալով, ոմանք կ'ըսեն թէ ծառերը վնասուած են և ուրիշներ ալ հակառակը կը պնդեն։ Այսուհանդերձ յուսալի է որ բերքը 300,000 կենդինար ըլլայ անցեալ տարուանին նման։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր ժամ 2ին հրդեհ ծագեցաւ Հէյպէլի կղզի, Սաքա Չըքմազ փողոց, երեսուներինգ սենեակնոց օթէլէ մը, որ Սանայի վարժարանին Տնօրէնի օգնական Ալի պէյի սեփականութիւնն էր և Թեմինա անուն կնոջ մը կողմէ վարձուած։ Թէեւ ամէն կողմէ օգնութիւններ հասան, բայց հովին սաստկութենէն թէ՛ այդ օթէլը և թէ կից գտնուած չորս տուներ այրեցան։ Հրդեհին սկզբնապատճառին նկատմամբ կ'ըսուի թէ երէկ ցերեկին օթէլին խոհանոցին մէջ կերակուր պատրաստուած ատեն ծխնելոյզը բռնկեր, բայց կարելի եղեր է մարել. կ'երեւի թէ ձանձախառիթներուն մէջ կայծ մնալով հետզհետէ կրակ առած և գիշերը այդ հրդեհը առաջ եկած է։

ԿՂԶԻՒ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆ ԱՐԿԱԾԸ.— Մախսուսէի Շահին շոգենաւը, որուն նաւապետն է Տէմիրտօղլի էֆ., առջի իրիկուան ժամ 10.15ին կամուրջէն ճամբայ ելած դէպ ի կղզիները. երբ Գնալըի առջեւ ժամանեց շատ դժուարութեամբ կրցաւ մօտենալ, վասն զի նոյն պահուն փչող հիւսիսային արեւելեան հովէն ծովը խիստ շատ ալեկոծուած էր։ Գնալըի ուղեւորները նաւամատոյց ելլելէ ետքը, նաւապետը մեքենավարին հրաման տուաւ ճամբայ ելլելու համար. նաեւ նաւաստիներուն հրամայեց նաւամատոյցին կապուած պարանները հանել. բայց նաւաստիները ժամանակին չկրցան կատարել այդ հրամանը, որով պարաններէն մէկը շոգենաւուն անիւին փաթթուելով խզուեցաւ։ Միւս կողմէ անիւն ալ խորտակուեցաւ, վասն զի պարանը անիւին ու ծածկոյթին մէջտեղը սեղմուած էր։ Նաւապետը մտքի արթնութիւնը չկորսնցնելով հրամայեց երկաթ նետել, բայց կարելի չեղաւ, վասն զի շղթաները մասամբ պակաս էին և մասամբ ալ անգործածելի։ Ասոր վրայ նաւապետը ճարտար գործողութիւններով շոգենաւը խրեցուց նաւամատոյցին վերի կողմը՝ ծովի բաղնիքին առջեւ, որ դէպ ի ցամաք փլաւ այդ ընդհարումին հետեւանքով։ Շոգենաւուն ուղեւորները, հարիւր հոգիի չափ, անվտանգ մատնուեցան, բայց թէ՛ նաւապետը և թէ ուղեւորներուն հետ գտնուող Մախսուսէի ուրիշ նաւապետ մը կը ջանային զանազան հանդարտեցնել և միւս կողմէ ալ նոյն բաղնիքին տէրը և կենդինարի տուրքին վարձակալ Պետրոս էֆ. Գայմագամ և ուրիշներ լողալով եկան ժամանակաւոր նաւամատոյց մը շինեցին ցամաքէն մինչեւ շոգենաւը և այդ կերպով ուղեւորները ցամաք հանեցին։ Մախսուսէի Նեվ Էսէր շոգենաւը որ կամուրջէն դէպի կղզիները վերջին ուղեւորութիւնը կը կատարէր, Գնալըի առջեւ ժամանելուն տեսաւ Շահինի վիճակը. իսկոյն ետ դարձաւ և առաւ անոր ուղեւորները։ Նեվ Էսէր գիշերը վերադարձաւ Շահինը ազատելու, սակայն չյաջողեցաւ։ Նաւապետ Տէմիրտօղլի էֆ.ի կողմէ Մախսուսէի վարչութեան ուղղուած հեռագրի մը վրայ Սամսոն նաւաձիգը գիշերուան ժամ 6ին Գնալը գնաց և Շահինը ազատելով կամուրջ տարաւ։ Ազատման գործին, Պետրոս էֆ. Գայմագամէ զատ, մասնակցեցան նաեւ մակոյկավար Ալէքօ, խահուէճի Պարօն, Նաւավար Եանգօ, երկաթագործ Օննիկ Կ-րիպեան, Հրանտ Քեօլէեան, Արշակ Էսրեան, Միչօ Իրինի, Նիքօլի, Վասիլ ու Հիքմէդ պէյ, նաեւ ոստիկանութեան երրորդ գոմիսէր Ահմէտ էֆ. և ոստիկան-զինուոր Օսման Զավուշ և Մահմուտ էֆ. որոնք բոլորը ծառայութիւններ մատուցին։ Շոգենաւը ցամաք ինկած ատեն մակոյկ մը ու նաւակ մը խորտակուեցան։

— Մախսուսէի Դաքրէօյ շոգենաւը, երէկ իրիկուն ժամ 9½ին Գատըգէօյէն կամուրջ գացած ատեն, նաւակի մը զարնուեցաւ և նաւակը սկսաւ ջուր առնել, սակայն մէջը գտնուողը ազատուեցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Պոլիս, Չիչէք Բազար, փոքր երկաթեղէնի վաճառական Մօիզ Բալիֆարիի խանութը, առջի գիշեր գող մտնելով դրամարկղէն երեսուն ոսկի գողցուեցաւ։ Մօիզ յայտարարեց ոստիկանութեան թէ երբեմն իր քով ծառայող Բօչօ անուն անձէն կը կասկածի, վասն զի քանի անգամներ ապրանք գողնալով Ղալաթիա Գարաւ Իւյի հաստատուած մանրավաճառ Պօղոսի ծախած էր և ինք յետոյ երեւան հանած էր։ Պօղոս ձերբակալուեցաւ։ Բօչօ չէ գտնուած։ Մօիզ ըսաւ թէ գիշեր մը առաջ դրամարկղին մէջ երկու հազար ոսկի կար և Բօչօ իմացած էր այդ պարագան, սակայն ինք պանքան տարած էր նոյն գումարը։

ԱՆԱՏՕԼԻԻ երկաթուղիին 13րդ շաբթուան հասոյթը սապէս եղաւ իւրաքանչիւր քիլոմեթրի համար.— Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմեթր) 6,311 ֆր., անցեալ տարիէն 965 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 3,639։ Էսկիշէհիր-Գոնիայի գիծ (445 քիլոմեթր) 4,837, անցեալ տարիէն 449 աւելի և միւս շաբաթներէն 58 պակաս։

ՊՈՄՈՆԹԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ
ՖԼՕՐԻԱՅԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Պօմոնթի գարեջուրի Ընկերութիւնը Այ-Սթէֆանոյի ու Քիւչիւք Չէքմէճէի միջեւ գտնուող Ֆլօրիայի պարտէզը վարձած է, երկաթուղիի կայան մը, ուր ուղեւորի կառախումբեր կը կենան ուրբաթ և կիրակի օրերը։ Աւելորդ պիտի ըլլար այդ անտառուտ վայրին գեղեցկութիւնը նկարագրել, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն։ Սակայն պէտք է ըսել որ Պօմոնթի գարեջուրի Ընկերութիւնը ամէն ջանք թափած է՝ այդ պարտէզը հաճելի և հանգստաւէտ դարձնելու համար զբօսական պտոյտ կատարողներուն և ընտանիքներուն։ Գարեջուրի սպասարկութիւնը պիտի կատարուի այնպէս ինչպէս կը կատարուի Ֆէրիգիւղի գարեջրատան պարտէզին մէջ։ Գարեջուրը թարմ և աղանդերները առաջնակարգ պիտի ըլլան, չափաւոր գիներով։ Ցաճախորդներու տրամադրութեան ներքեւ պիտի գտնուի գիներու ցուցակ մը։ Պարտէզին բացումը պիտի կատարուի 1908 մայիս 1ին (Ն. Տ.)։

ԶԱՏԿԻ
ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ
ԹԷ՛ ԱՅՐԵՐՈՒ, ԹԷ՛ ԿԻՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԹԷ ՏՂՈՑ ՅԱՏՈՒԿ ՆՈՐԱՁԵՒ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ՄԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
ՄԱՅԷՐԻ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ
ԵՒ 24—2
ՊՈԼԻՍ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Յ. Գ. ՄՐՄԸՐԵԱՆԻ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

Տասնեւիններորդ Դար եւ Յովհաննէս Պրուսացի Տէրոյենց.— Բանասիրական, ժամանակագրական ու կենսագրական հատորուածութիւն մը՝ 19րդ դարու ժամանակագրութեանց, կրթական մանաւանդ բարոյական ու կրօնական շինիչ հատուածներով ու թելադրութեամբք. գին 12½ ղրուշ։

Ստուերք Հին Դէմքերու.— Ցանկակ մը հին նշանաւոր դէմքերու պատկերացում վսեմական տեսութեամբք և աշխարհաբար կուռ ոճով, որ և կրնայ իբրեւ աշխարհաբար դասագիրք ծառայել դպրոցաց. գին 5 ղրուշ։

Հին Օրեր եւ Պուէս Խաչատուր Միսաքեան.— Խ. Գ. Միսաքեան նշանաւոր փիլիսոփային կենսագրութիւնը հանդերձ ժամանակակից դէպքերով, որ ունի բանասիրական կարեւոր արժէք. գին 7½ ղրուշ։

Կը գտնուին Պոլսոյ բոլոր գրավաճառներուն, Բերա՝ Վայսի խանութը և հեղինակին քով։ 30 հատէ աւելի խնդրողներու համար 30 % զեղչ կ'ըլլայ. դիմել հեղինակին հասցէին Գըլըճեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Զօքմաքճըլար։ 20—Տ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը այս առտու Ղալաթիոյ Խնամակալութեան հրաւէրին վրայ նախագահեց նոյն եկեղեցւոյ Արեւագալի երգեցողութիւններուն, որոնք այնքան ներդաշնակօրէն երգուեցան Դպրաց Դասուն կողմէ՝ առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Չիլինկիրեան էֆ.ի։ «Տէր ամենակալ»էն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը բեմ ելաւ և գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։ Նախ Ն. Ամենապատուութիւն բացատրեց թէ բնութեան մէջ ամէն բան, բոյսէն սկսեալ մինչեւ անբան կենդանին և մինչեւ մարդը, աստիճանական զարգացում մը ունին և չկայ հետեւաբար բան մը որ կայուն վիճակ մը ունենայ Բնութեան մէջ։ Այդ զարգացումը բնութեան պահանջն է։ Անշունչ բոյսը և անբան կենդանին հետզհետէ կ'աճին, հետզհետէ կը զարգանան ու կը բարձրանան։ Ասիկա բացայայտ իրողութիւն մըն է։ Եւ Բնութեան մէջ մարդն ալ, ըսաւ Ն. Ամենապատուութիւնը, որ նախապէս տկար ու աղաչուն էակ մըն է, տակաւ կը զարգանայ մարմնով, մինչեւ որ կ'ըլլայ այր կատարեալ։ Բայց ոչ միայն մարմինը, այլեւ նոյնին հետ կ'աճի ու կը զարգանայ միտքն ալ, որ նախապէս իր չուրջը անցած դարձածին չէր կրնար թափանցել և սակայն հետզհետէ կը կատարելագործուի։ Այսպէս ամէն բան որ կայ Բնութեան ու աշխարհի մէջ, ենթակայ է զարգանալու, աճելու օրէնքին։ Սակայն, ըսաւ Ս. Պատրիարք Հայրը, այսօր հոս չպիտի խօսիմ մարդուն կամ կենդանիին մասնակի աճումին վրայ, այլ պիտի խօսիմ ընդհանուր կերպով մարդկութեան վրայ, որ իր կարգին հետզհետէ կ'աճի ու կը զարգանայ և արհեստներու, գիտութիւններու, արուեստներու մէջ հետզհետէ աստիճանաբար կը յառաջդիմէ ու զարգացումներ ձեռք կը բերէ։ Այսպէս, մարդ զարգացնելով իր իմացականութիւնը կ'ուզէ տակաւ նոր գաղափարներ ներմուծել։ Երբ իմացականը գիտութեամբ կը զարգացնենք, ունինք նաև արդի բարոյական բաղձանքներ որոնք իմացական շրջանակ մը կը կազմեն և մեր կեանքը կապուած է անոնց հետ։ Եւ չափազանց դեր ունին կեանքին մէջ։ Իմացական աշխարհը սակայն միայն գիտութեամբ և արդի յօժարութիւններով չի լրանար. որովհետեւ անդին կայ ուրիշ լայն ասպարէզ մը՝ բարոյական ասպարէզը։ Այդ սկզբունքը կապուած չէ արդի յօժարութիւններուն հետ, այլ կապուած է հանդէպ Աստուծոյ, ընկերին, բարեկամին ունեցած պարտաւորութեանց, մեր վարմանքին ու մեր գործերուն հետ, և ատոնք կը կազմեն մարդուն բարոյականը։ Բարոյականը գլխաւոր նկատելի կէտն է մարդուն համար. որովհետեւ երբ իմացութիւնը և գիտութիւնը կը լուսաւորեն միտքը, արդի յօժարութիւնները կը հանգստացնեն մարդը, բարոյականը կ'ապահովէ մեր վիճակը, որ էն պիտանին է ու էն կարեւորը։ Այդ բարոյական աշխարհին մէջ ամէն բան չափելի ու ամէն բան իմանալի չէ մարդուն. կան անոնց մէջ խումբ մը որ մեր իմացական աշխարհէն վեր կը բարձրանան և անոնք թէեւ անտեսանելի և սակայն մենք կը զգանք որ իրենց զօրութեամբ և իսկութեամբ կը ճնշեն մեր վրայ և ասիկա կրօնական սկզբունքներն են, որ անիմանալի են ու անըմբռնելի։ Արդի յօժարութիւններու, գիտութեան բարոյականի և կրօնքի իրարու հետ ունեցած յարաբերութեանց վրայ խօսելով, բացատրեց Ն. Ամենապատուութիւն թէ ինչպէս չատեր, այս վերջին դարերու մէջ, երբ քիչ մը գիտութիւն կ'ամբարեն ու կը զարգացնեն իրենց միտքը, նոր գաղափարներ կը սկսին յայտնել ու որչափ որ կը զարգանայ իրենց միտքը ու կը յառաջդիմեն գիտութեան մէջ, այնչափ կը մոռնան բարոյականն ու կրօնը։ Երբեք պատճառ մը չկայ որ մարդը երբ զարգանայ տակաւ, թողու իր կրօնը։ Կ'ըսեն չատեր թէ գիտութեան առջեւ այժ չունի կրօնքը։ Եւ սակայն եթէ մարդ պիտի ուրանայ զԱստուած, այն ատեն պէտք է ուրանայ նաեւ իր անձը։ Ս. Պատրիարք Հայրը, եզրակացնելով ըսաւ թէ ինչպէս որ ո և է մարդու մարմինին մէկ մասը մեծ կամ բնականէն փոքր ըլլալուն՝ զայն հրէշ մը կ'անուանենք, այնպէս ալ երբ միայն գիտութիւնը կը զարգացնենք մեր մէջ ու կ'անտեսենք կրօնականն ու բարոյականը, այն ատեն կ'ըլլանք իրաւամբ էակներ որոնց մէջ համաչափութիւնը գոյութիւն չունենար։ Պէտք է ուրեմն որ լաւ պատշաճեցնենք իրարու հետ գիտութիւնը, բարոյականը և կրօնը։ Առանց կրօնի վայրենիներ պիտի ըլլայինք. որովհետեւ կրօնը զօդն է ու չաղախը, մեր կեանքի մէջ։ Ս. Պատրիարք Հայրը վերջացուց իր քարոզը, յորդորելով ներկայ հաւատացեալները որ միչտ քալեն արդարութեան ճանապարհէն և դիմեն միչտ «իմանալի լոյս»ին և քալեն ճշմարտութեան ճամբէն, ինչպէս Հայ Եկեղեցին կ'երգէ Մեծ Պահոց այս օրերուն։

Արարողութիւններէն վերջ Ն. Ամենապատուութիւն, Խնամակալութեան սենեակին մէջ պատուասիրուելէ ետք, Խնամակալութեան անդամներուն հետ պիտի այցելէ Կեդր. վարժարանը։

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ չուրջը տասնեակ քառակուսի քիլոմեդրներով անմշակ հողեր կը գտնուին. այս հողերը և վանական արտէն մշակել ազատը Սինոդը աճուրդով կապալառուներու տուած է։ Մասնաւոր կալուած մը յատկացուած է Նաեւ Զուարթնոց կամ Սուսպարի Ս. Գրիգոր եկեղեցին, զոր Տ. Խոյիկ վրդ. վերջին տարիներս պեղումներ կատարելով գտած էր։ Գիւղացիներէն ոմանք վանքին այս դրութենէն դժգոհ մնացած են, բայց տեղապահ Տ. Գէորգ արքեպիսկ. և Սինոդին պրոկուրորը նկատողութեան չեն առած անոնց կողմէ այս առթիւ տրուած բողոքագիրները, քանի որ գիւղացիները թէեւ դժգոհ են Սինոդի այս դրութենէն, բայց վանքը չահուած կ'ըլլայ այս գործէն։

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ բոլոր պաշտօնեաներուն, երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ մէյմէկ ամսական բաժնուեցաւ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Թաղ. Խորհուրդին հրաւէրին համաձայն, Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առտու Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին գնաց։ Տաճարը լեցուած էր երկսեռ խուռն բազմութիւնով մը։ Երգեցողութիւնները, «Փառք ի Բարձունս»էն սկսեալ, երկու դասերու մէջ գտնուող երգեցիկ աչկերտ մանուկներու կողմէ կ'երգուէին խիստ ներդաշնակօրէն, առաջնորդութեամբ Գրիգոր Զալըճեան և Կոստանդ Պալըճեան էֆ.ներու։ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան ևս ներկայ էր արարողութիւններուն։ Ս. Պատրիարք Հայրը Արեւագալի երգեցողութիւններէն յետոյ բեմ ելաւ և բնաբան ունենալով Պօղոս Առաքեալին առ Կողոսացիս ուղղած «Մի ոք զձեզ խաբեսցէ որ կամիցի խոնարհութեամբ և կրօնիւք հրեշտակաց զոր չէ տեսեալ, զրահեալ վարել» խօսքը ինչպէս նաև «Եւ զամենայն զոր և առնիցէք բանիւք և արդեամբք զամենայն յանուն Տեառն Յիսուսի արասջիք» խօսքը, միացուց այս երկու առաքելական համարները և խօսեցաւ գեղեցիկ ու հրահանգիչ քարոզ մը։ Ն. Ամենապատուութիւն չեչտեց թէ չատ դժուար է ունենալ հրեշտակներու կրօնք. թէեւ Սուրբեր, Հայրապետներ ունեցած են այդպիսի կենցաղավարութիւն մը, սակայն ընդհանուր մարդկութիւնը, որ իր կենաց մէջ միչտ մեղք գործելու ընդունակ է բնականաբար չը կրնար հրեշտակներու կրօնը ունենալ և կամ չի կրնար Սուրբերու չափ կատարեալ ըլլալ։ Բայց այն ատեն մարդիկ ալ պէտք է իրենց գործն ու խօսքը, վարմունքն ու կենցաղը համաձայնեցնեն Յիսուսի պատուէրներուն։ Ս. Պատրիարք Հայրը վերջացնելով իր քարոզը յորդորեց հաւատացեալները որ իրենց կեանքի ընթացքին մէջ երբեք չի չեղին աստուածային կանոններէն։ Արարողութիւններէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը առաջնորդուեցաւ Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին բնակարանը, ուր միջօրէի ճաշի սեղանին նախագահելէ վերջ, որուն ներկայ էին նաեւ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներ և ուրիշներ, իր հետեւորդներով գնաց Նախ Թաղին մանչերու Ս. Սահակեան ազգ. վարժարանը։ Տղաք Ն. Ամենապատուութեան ձօնեալ երգեր երգեցին և ուղերձներ կարդացին, ուրկէ վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը գնաց աղջըկանց Նունեան-Վարդուհեան վարժարանը։ Հոն եւս երգերէ յետոյ Օր. Նուարդ Փափազեան բարի գալստեան ֆրանսերէն ուղերձ մը կարդաց։ Օրհնելէ և խրախուսելէ վերջ բոլոր աչակերտները Ն. Ամենապատուութիւն անցաւ մանկապարտէզի բաժինը ուր հաւաքուած էին 300ի չափ փոքրիկներ, մէջը ըլլալով նաեւ Նարլը Գաբուի և Ալթը Մերմէրի մանկապարտէզներու տղաները։ Այդ սիրուն փոքրիկները երգեր երգեցին և մարմնամարզի փորձեր կատարեցին։ Իրիկուան կողմ Ս. Պատրիարք Հայրը բոլոր ուսանողներուն չաքար բաչխել տալէ յետոյ մեկնեցաւ Ազգ. Պատրիարքարան։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին փոխ-աւագերէց Տ. Աբրահամ քահանայ Կիւրեղեան, առջի գիչեր [illegible] իր տանը սանդուխէն վար իյնալով գանկոսկրը կը վնասուի և գլուխն ու երեսները ուռենալով, դէչ վիճակի մէջ Ազգ. Հիւանդանոց կը ղրկուի պատգարակով մը, Տօքթ. Յակոբ էֆ. Բէժհաճեանի պատուէրին համեմատ։ Ինչպէս յայտնի է, Խասգիւղի եկեղեցին երկու քահանայ միայն մնացած էր վերջերս, անոնցմէ մէկը Տ. Համբարձում, իր հիւանդ ու անկարող վիճակին պատճառաւ բաւական ատենէ ի վեր եկեղեցի չէր յաճախեր. Թէեւ քանի մը չաբաթէ ի վեր սկսած է չարունակել իր պաչտօնը, սակայն կարող չէ մինակը երեկոյեան ժամերգութիւն մը իսկ կատարելու։ Իրաց այս վիճակին մէջ արժանաւոր քահանայացու մը ընտրութիւնը դարձեալ կը զբաղեցնէ Թաղեցին։ Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդը, Ս. Պատրիարք Հօր դիմելով, զատկական տօներու առթիւ Ս. Ստեփաննոսի մէջ պաչտօնավարելու համար յարմար քահանայ մը պիտի խնդրէ։

ՄԱՐԶՈՒԱՆԷՆ կը գրեն մեզի. — Մարզուան բարձր, օդասուն և գեղեցիկ դիրքով քաղաք մը, Թավչան-Տաղի լերան հարաւ-արեւմտեան պզտիկ բլուրի մը կողերուն վրայ կառուցուած է։ Իր երեք կողմէն կը տարածուի ընդարձակ դաչտավայր մը Սուլու-Օվա անունով։ Այս դաչտավայրին մէջէն կ'անցնին Կիւմիւչ-Սու և Թէրս-Աքան վտակները, որոնցմէ առաջինը վերջինին կը միանայ դաչտին մէջ և ասոնք իրենց եզերքները գտնուող ընդարձակ արտերն ու պարտէզները ոռոգելէ վերջ Ամասիայէ քիչ վար Եէչիլ-Իրմագի կը միանան։ Քաղաքը չրջապատուած է անհուն այգեստաններով և պարտէզներով, որոնք առատօրէն կը հայթայթեն խաղող և բաւական քանակութեամբ պտուղ։ Բացի ճերմակ գինիէն, հոս կը պատրաստուի կարմրորակ սեւաթոյր գինի մը, որ չատ յարգի է իր քաղցր և պատուական համին համար։ Մարզուանի հնութիւններէն մէկն է Հին Բաղնիքը։ Սա մօտաւոր ժամանակի մը մէջ գտնուած է քաղաքիս հարաւ-արեւելեան կողմը արտի մը տակէն, զոր հերկելու ատեն, ըստ աւանդութեան, եզներուն ոտքը փոսի մը մէջ կը խրի և պեղելով կը գտնեն բաղնիքը։ Շատեր մեզ կ'աւանդեն թէ այս բաղնիքը Ցունաց Վասվառեայ կոյսը չինել տուած է։ Ցոյները տարին անգամ մը այս բաղնիքին մէջ Վասվառեայ կոյսին տօնին առթիւ մոմ կը վառեն։ Մարզուանի վաճառականութիւնը և առեւտուրը յառաջդիմութեան մէջ են։ Արհեստներուն մէջ ամէնէն լաւագոյնն է մանուսագործութիւնը, որ քաղաքիս ժողովուրդին մեծագոյն մասին զբաղումն է. պղնձագործութիւնը, կօչկակարութիւնը, խաղախորդութիւնը ևայլն, որոնք բոլորն ալ օրըստօրէական զարգացումով մը իրենց կատարելութեան կը հասնին։ Բոլոր չըրջականները արտադրուած ցորենները Մարզուանի հրապարակին վրայ է որ կը ծախուին և ամէն օր կարելի է տեսնել երկրագործ գիւղացիներու հոծ բազմութիւն մը, որոնք չորսունակ հեռաւոր վայրերէ արմտիք կը բերեն և չատ կարճ ժամանակուան մէջ դեղնորակ ոսկիներու փոխելով իրենց պէտքերը կը լրացնեն և գոհունակութեամբ կը մեկնին։ Այս վաճառականութեան արագ յառաջացման գլխաւոր ազդակներէն են այն հսկայ ալիւրի գործարանները, որոնք կառուցուած են Փաչա-Տէրէսի և Չալթէկի մէջ, ուր օրական հարիւրաւոր քիլէ ցորեն ալիւրի կը վերածուին և մեծ մասամբ կ'արտածուին Սամսոն՝ ծովեզերքներուն համար։ Մանածի և մանիֆաթուրայի վաճառականութիւններն ալ ոչ նուազ զարգացում մը ունին։ Մարզուանցին է ընդ ուչիմ, աչխատասէր և բարեբարոյ է։ Հոն կինը մասնաւոր գուրգուրանքի և համակրական ճչմարիտ յարգանքի արժանի էակ մըն է։ Միջին և աղքատ դասու կարգի պատկանող կիներ առտուն չատ կանուխ կ'ելլեն, տնական գործերը կատարելէ և նախաճաչի պատրաստութիւնը տեսնելէ վերջ՝ անմիջապէս ուրախ ու գոհ դէմքով կը սկսին իրենց գործին. չատեր մանուսա կը գործեն, տարեց կիներ աւելի կը լեցնեն, և կամ կարի ու գուլպայի գործերով կը զբաղին։ Հարուստ դասակարգէ կիներն ալ առհասարակ կ'աչխատին և ժամանցի լաւագոյն վայելքը աչխատութեան մէջ կը փնտռեն։ Մարզուանցի կինը պարզակեաց է։ Ո՛րքան որ նորաձեւութիւնը և դասակարգութիւնը ծաւալած են հոն, սակայն տեղացի կիները երբեք կորսնցուցած չեն իրենց պարզ բարեձեւութիւնը։ Այնքան խոչոր ծախքեր չեն ըներ հանդերձի կամ զարդի համար, սակայն մաքուր և գեղեցիկ կը հագուին ընդհանրապէս։ Այրը՝ բերբէ ընտանիքին գլխաւոր անդամը՝ իր տան անդորրութեանը համար իր ամէն ջանքերն ու աչխատանքը չի խնայեր։ Նահապետական ընտանիքներ գոյութիւն ունին Մարզուանի մէջ, այրը չուզեր թողուլ իր ծնողքը կամ փոքր եղբայրները —եթէ ունի— երթալ առանձին կեանք մը անցնելու համար իր կնոջը հետ։ Կրթասիրութիւնն ալ մեծապէս տարածուած է ժողովուրդին ամէն խաւերուն մէջ։ Հարուստ թէ աղքատ՝ ինքզինքնին պարտաւոր կը զգան գէթ նախակրթական ուսում մը տալ իրենց զաւակներուն և ասոր համար նիւթական ո և է զոհողութիւն չեն խնայեր։ Միչտ կ'օգնեն իրենց դպրոցին, որուն յառաջդիմութեանը համար կարեւոր նպաստներով օժանդակողներ կամ քաջալերողներ չեն պակսիր ամէն տարի։ Ասոր փայլուն գրաւականներ կրնան համարուիլ Կ. Քիւրէմիճեան գրական մրցանակի և Օզնիկեան մատենադարանի հաստատութիւնները, հրդեհին առթիւ ազգ. կալուածներու վերաչինութիւնը ևայլն։ Եւ ազգ. վարժարանը իր ներկայ նախանձելի դիրքն այդ բանին կը պարտի։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ Առաջնորդարանէն Ռոտոսթօ հրաւիրուած է տեղւոյն նախկին քահանաներէն և Տարսանէլի այժմու առաջն. փոխանորդ Տ. Բարթող քհնյ. Թագըմճեանը, որուն երկամեայ բարւոք և օգտակար պաչտօնավարութենէն գոհ մնացած ըլլալով Տարսանէլի Թաղ. Խորհուրդն ու ժողովուրդը, խնդրած է տեղւոյն Վանքեան Սրբազանէն՝ վերահաստատել յիչեալ քահանան իր պաչտօնին մէջ և եթէ կարելի է, վերջնականապէս տեղւոյն Ս. Գէորգ եկեղեցիին վրայ արձանագրել զայն։ Առաջն. տեղապահ Սրբազանի պատասխանագրին կը սպասուի։

ԹԷՐԹԻՍ համակրելի աչխատակից և Տարսանէլի ազգային վարժարաններու Տնօրէն Վահրամ էֆ. Արծրունի, Ս. Զատկի տօներու առթիւ, Իզմիր կը մեկնի յառաջիկայ չաբաթ օր։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Յակոբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուէրներն եղած են Հիւանդանոցիս. Մկրտիչ էֆ. Մինասեան՝ ի Տրապիզոն, ձեռամբ Արսէն էֆ. Արսէնեանի 216, Պետրոս աղա Պէչիկթաչլեան՝ ի Մանչէսթըր 216, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Ճանըմեան՝ ի Բարիզ 190, Տօքթ. Տիրան Ղազարոսեան՝ ի Բարիզ 190. Ընդհ. գումար 659 ղրուչ։

⁂ Ցառաջիկայ Ս. Զատկի տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ ազատ մնալու համար, ի նպաստ Հիւանդանոցիս հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են.— Տէարք Բարեսէր ոճի 100, Ալէքսան Թորգոմեան, Արչակ Գարակէօզեան, Արսէն Արսէնեան, Գառնիկ Յ. Մանուկեան, Գրիգոր Եվրենեան, Եղիազ Նչանտաճեան, Կարապետ Թաչճեան, Յարութիւն Ալմանեան, Տիգրան Ս. Մանուկեան, Տիգրան Թոգաթեան, Տիրան Կիւմիւչկերտեան 40ական, Գառնիկ Սէպուհեան 27, Արտաշէս Մկրեան, Արտաշէս Ֆնդըքլեան, Արամ Տանէլեան, Արամ Յ. Գրիճեան, Աստուածատուր Հալէնց, Աւետիս Ս. Կիւլպէնկեան, Գասպար Ալլահեան, Գէորգ Ալիքսանեան, Լեւոն Տ. Դօնէլեան, Կարապետ Մանուկեան, Յարութիւն Արամեան, Յ. Կարապետեան Որդիք, Յակոբ Խոտրեան, Նչան Գիրագոչ, Սարգիս Յ. Քրիստեան, Սարգիս Տէլլալեան Որդիք, Ս. Մարտիրոսեան, Ռուբէն Գամաճեան, Տօքթ. Կ. Օրմանեան, Տօքթ. Ս. Յակոբեան 20ական, գումար 967 ղրուչ։

(Ներք Հոգաբարձութեան)

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Խնամակալութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Հաստատութեանս.— Հանգուցեալ Յ. էֆ. Շէքէրճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Բամպուքճեան կէս օսմ. ոսկի, Այրի Տիկին Արուսի Ն. Գաբրիէլեան և զաւակունք իրենց ամուսնոյն և հօր՝ Երուանդ էֆ. Գաբրիէլեանի մահուան քառասունքին առթիւ 3 օսմ. ոսկի, Վերոյիչեալ Տիկնոջ և զաւակներուն խնդրանաց համեմատ, յառաջիկայ կիրակի, հոգեհանգստեան պաչտօն պիտի կատարուի Որբանոցին մատրան մէջ։

(Ներք Խնամակալութեան)

ՄԱՀ ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՋԱՔԱՐԵԱՆԻ

Իզմիրէն մեր թղթակիցը կը գրէ մարտ 31 թուով.—

Յակոբ Ջաքարեան էֆ., որ երկար տարիներէ ի վեր Այտընի և Արչիպեղագոսի նահանգներուն մէջ երկրագործական քննիչի պաչտօնը կը վարէր կատարեալ ձեռնհասութեամբ և գնահատելի ուղղամտութեամբ ու կորովով, վերջերս անողոք հիւանդութեան մը ենթարկուելով չորեքչ. առտու իր մահկանացուն կնքեց, և յուղարկաւորութեան սխտր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ, կիրակի, կէսօրէն յետոյ ժամը 3ին (Ը. Ն.) տեղւոյս Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին մէջ, ուր համախմբուած էին հանգուցեալին համակրող հոծ բազմութիւն մը, իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու համար։ Տ. Յովհ. Ա. քհ. Մկրեան, որ ճամբորդութեան առթիւ քաղաքս հանդիպած էր, եկեղեցական արարողութեան մասնակցեցաւ և չատ զգածուած կ'երեւար։ Առաջնորդ Սրբազանը սրտառուչ դամբանականով մը ի վեր հանեց ողբացեալին առած ընտանեկան, դպրոցական բարձր կրթութիւնը, իրրեւ պետական պաչտօնեայ իրաւամբ արժանացած դիրքը, ազգային չրջանակներու մէջ մատուցած ծառայութիւնները, աղքատներու հանդէպ ցոյց տուած գործնական և դրամական օժանդակութիւնները են.։ Կարդացուեցան ուրիչ երեք դամբանականներ ալ, որոնց երկուքը երկսեռ վարժարաններու կողմէ էր։ Հանգուցեալը քանիցս անդամակցած է թէ՛ Ուսումնական և թէ Տնտեսական Խորհուրդներուն. անցեալ տարի դարձեալ ընտրուած և հրաւիրուած էր ներկայ Ուսումն. Խորհրդոյ անդամակցութեան և իր ընկերներուն յարգելի խորհրդական մը եղած էր։ Ջաքարեան էֆ. կը թողու այրի կին մը և երեք տղաք, որոնք կը յանձնուին իր երկու հարազատներուն՝ Լեւոն և Կարապետ էֆ.ներու պաչտպանութեանը. Ինչպէս ընտանեկան պարագաները, նոյն և հանգուցեալին համակիրները այս անփոխարինելի կորուստին վրայ կ'ողբան, և զինքը ճանչցող բոլոր օտար անձնաւորութիւններ առանց բացառութեան ի սրտէ ցաւ կը յայտնեն։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Եգիպտոսի Հայ-Հռոմէականներու Առաջնորդ Գոյումճեան Պետրոս եպիսկ. մարտ 26ին Աղեքսանդրիա հասնելով ընդունուած է տեղւոյն առաջն. փոխանորդ Սէրովբէ վրդ. Դաւիթեանի կողմէ։

— Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցին հին և Նոր Թաղ. Խորհրդոյ անդամները նիստ գումարելով որոչեր են կարգ մը անօրինութիւններ ընել, տօնական օրերու առթիւ ա՛լ աւելի փայլ մը ընծայելու համար եկեղեցական հանդիսութեանց։

— Հանգուցեալ անգլիական դեսպանին կինը, Լէտի O'Գօնօր, որ յառաջիկայ չաբթու կը մեկնի մայրաքաղաքէս, երէկ, Հայ-Հռոմէականաց եկեղեցին երթալով խոստովանեցաւ Հ. Անտոն վրդ. Մէրճիմէքճեանի, որ իրենց խոստովանահայրն էր։ Ցետոյ Պատարագին ներկայ գտնուեցաւ ու հաղորդուեցաւ։ Հանգուցեալ դեսպանն ալ նոյն եկեղեցին կը յաճախէր և Պատարագին ներկայ կը գտնուէր։ Արդէն պատանեկութեանը միջոցին Սըր Նիքոլաս O'Գօնօր իր հայ-հռոմէական մէկ բարեկամին քով ապրած է Հունգարիոյ մէջ, Հայ-Հռոմէականներու եկեղեցին յաճախելով։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, ապրիլ 14)

ՖՈՆ ՊԻՒԼՈՎ ԻՇԽԱՆԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

ՀՌՈՄ. 13 ապրիլ.— Ֆոն Պիւլով իշխանը, որ կիրակի միջօրէէ վերջը Հռոմ հասաւ իր կնոջ հետ, կայարանին մէջ մեծ պատիւներով ընդունուեցաւ։ Երեկոյին առանձին այցելեց Պ. Տիթթօնիի և մէկուկէս ժամու չափ տեսակցեցաւ։ Իտալական մամուլը ջերմօրէն կ'ողջունէ գերման նախարարապետին Հռոմ այցելութիւնը և իշխանին ու իշխանուհիին պատկերները հրատարակելով, համակրական բառերով կը նկարագրէ իշխանին քաղաքական գործունէութիւնը, առանց սակայն քաղաքականութեան վրայ խօսելու։ Ձօռնալէ տ'Իդալիա խմբագրապետը մասնաւոր յօդուածով մը կ'ըսէ թէ համաչխարհիկ խաղաղութեան հետ սերտ առնչութիւն ունեցող քաղաքական խնդիրները գոհացուցիչ կարգադրութեան մը պիտի յանգին, եթէ երբեք կարգադրուած չեն դեռ։ Ֆոն Պիւլով իշխանը նոր աչխատութիւն մը չունի Հռոմի մէջ, այլ մէկ քանի օր առաջ Վիեննա այցելութեան առթիւ Պառոն Էրէնթալի հետ ունեցած տեսակցութեան արդիւնքը պիտի հաղորդէ Պ. Տիթթօնիի։ Զօրամիններ կ'ըսեն սակայն թէ գերման նախարարապետին Հռոմ այցելութիւնը կը ցուցնէ թէ Հռոմէ Վիեննա տանող ճամբան դարձեալ Պերլինէ կ'անցնի։ Բայց Իտալիոյ և Աւստրիոյ մէջ Պառոն Էրէնթալի և Պ. Տիթթօնիի տեսակցութիւններէն ի վեր կ'երեւի թէ գերման նախարարապետը ա՛լ չի վախնար որ առանց Երրեակ Դաչնակցութեան Իտալիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութիւնները կնճռոտին։ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը այսօր կէս օրէ առաջ ունկնդրութեան ընդունեց գերման նախարարապետը։ Պ. Տիթթօնի երեկոյին փոխադարձ այցելութեան գնաց Ֆոն Պիւլով իշխանին։ Պ. Տիթթօնի ի պատիւ գերման նախարարապետին սեղան մը տուաւ այս իրիկուն։ Ներկայ էին բազմաթիւ դիւանագէտներ։ Շամբանեայի ատեն Ֆոն Պիւլով իշխանը և Պ. Տիթթօնի անկեղծ ու չատ բարեկամական բառերով իրարու կենաց խմեցին։ Ճաչէն ետքը մեծարական ընդունելութիւն մը եղաւ։

ԶՕԼԱՅԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ԲԱՐԻԶ, 13 ապրիլ.— Պուաս տը Պուլօնիի մօտ Սիւռէնի փոքր համայնքը կը պարծենայ այսօր որ Բարիզէ առաջ ինք կանգնեց Զօլայի արձանը։ Սիւռէնի հակակղեր թաղապետութիւնը որոչած էր ճչմարտութեան ախոյեանին անագապղինձէ արձանը փլչելու աստիճան խարխլած եկեղեցիին զանգակէն չինել։ Թաղապետութեան այս որոչումը կաթոլիկներէ չատերուն համար նախատինք մը համարուելով, կը սպասուէր որ արձանին բացման օրը հակառակ խօսողներ գտնուէին։ Բայց բացման հանդէսը կատարուեցաւ այսօր հանդարտօրէն։ Զօլայի համախոհներէն ոմանք ներկայ էին։ Նախարարներէն ոչ ոք ներկայ էր։ Պատերազմական նախարարը բարձրաստիճան պաչտօնեայ մը ղրկած էր իր կողմէն։ Զօլայի այրին ներկայ էր իր երկու զաւակներուն հետ։ Տրէյֆիւս Բարիզ չէ գտնուեր այս պահուն։ Բրօֆ. Լուի Հավէ բացման ճառին մէջ ուրախութիւն յայտնեց որ Զօլայի համար կազմակերպուած այս աչխարհիկ հանդէսը այնպիսի համայնքի մը մէջ տեղի կ'ունենայ ուր եկեղեցի չկայ։ Սիւռէնի քաղաքապետը յիչեց Զօլայի այն խօսքը թէ «Ֆրանսա օր մը չնորհապարտ պիտի ըլլայ ինծի, իր պատիւը փրկելուս համար։» Այս բառերը արձանագրուած են նաեւ արձանին վրայ։ Քաղաքապետը իր ճառին մէջ, որ հակակղերական դառն չեչտ մը ունէր, ըսաւ. «Գիտէք թէ քաղաքապետութիւնը որոչած էր Սիւռէնի քայքայուած եկեղեցիին զանգակին անագապղինձէն ալ մաս մը առնելով ձուլել այս արձանը, բայց այս որոչումը կաթոլիկները վրդովելու համար չէր որ տրուեցաւ, այլ այդ խառնուրդը երկու բան կը նչանակէ. Նախ՝ դարերէ ի վեր մոլորանքը տարածողներուն մասնակցութիւնը ցուցնելու և երկրորդ՝ պանծացնելու այն մարդը որ տարածեց լոյսը և յաղթանակել տուաւ ճչմարտութեան։» Մէկ քանի ճառեր ետքը ներկաները երգեր երգեցին և զինուորական նուագածուներն ալ «Մարսէյէզ»ը նուագելէ ետքը վերջացաւ հանդէսը։ Ցունիսի մէջ Բանթէօն պիտի փոխադրուին Զօլայի ոսկորները և Բարիզի մէջ ալ մեծ յիչատակարան մը պիտի կանգնուի։

ՑԱԳՆԱՊԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՄՕՆՐԷԱԼ, 13 ապրիլ.— Արմտիքի նուազութեան պատճառաւ երկաթուղիներու երթեւեկութիւնը յապաղած է գրեթէ։ Երկրին ներքին չտեմարաններուն մէջ 2,500,000 պուչըլ ցորեն կայ հիմա. մինչ անցեալ տարուան պատրաստ ցորենի քանակութիւնը 19 միլիոն պուչըլ էր։

10 ՀՈԳԻ ԿԱՅԾԱՀԱՐ

ԿՐԱՑ, 13 ապրիլ.— Երէկ յետ միջօրէին Կլոյտտորֆի մէջ 10 հոգի եկեղեցիէն տուն վերադարձած ատեննին կայծակնահար եղան, փոթորիկի պահուն։ Աղջիկ մը անմիջապէս մեռաւ. ինը հոգի ալ այրուցքներ ստացան։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

ՍԹՕՔՀՕԼՄ, 13 ապրիլ.— Հիւսիսային Բեւեռի երկիրները ուսումնասիրական ուղեւորութիւն մը ընելու համար վարձուած Ժաք Քառդիէ առագաստանաւը այսօր ճամբայ ելաւ ի ներկայութեան ծովային և կրթական նախարարներուն, Մոնաքոյի իշխանին և բազմաթիւ հետաքրքիրներու։

ՕՏԱՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ

ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Պ. Ասքուիթ յանձնեց Անգլիոյ նոր նախարարութեան ցանկը որ սապէս է.

Պ. Ասքուիթ՝ նախարարապետ և գանձային առաջին լորտ, Լորտ Լորբըրն՝ լորտ „դիւանապետ, Լորտ Դուիդմաութ՝ Պետական Խորհուրդին նախագահ, Լորտ Րիբըն՝ կնքապահ, Պ. Լոյտ Ճորճ՝ ելմտական, Սըր Էտուարտ Կրէյ՝ արտաքին գործոց, Պ. Հէրպէրդ Կլատսթոն՝ ներքին գործոց, Լորտ Քրիւու՝ գաղթային, Պ. Հալտէյն՝ պատերազմական, Պ. Ճոն Մորլէյ՝ Հնդկաստանի, Պ. Մաք Քէննա՝ ծովային, Պ. Ուինսդըն Չըրչիլ՝ առեւտրական, Պ. Պըրնս՝ աչխատութեան, Լորտ Քէրինկդըն՝ երկրագործական, Պ. Ռընսիմէն՝ կրթական, Պ. Պիրէլ՝ Իրլանտայի, Պ. Պըքսդըն՝ թղթատարական և Պ. Լ. Հարքօրդ՝ հանրային չինութեանց։

ՎԻԵՆՆԱ.— Անգլիոյ, Սպանիոյ, Տանըմարքայի, Շուէտի և Նորվէկիոյ թագաւորները Քիլի մէջ չնորհաւորական այցելութիւն մը պիտի տան Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր՝ յոբելեանին առթիւ։ Պ. Ֆալիէռ ալ հոն պիտի ժամանէ։

ՀՌՈՄ.— Տի Սան-Ճուլիանօ մարքիզը Բարիզի իտալական դեսպան պիտի ըլլայ՝ վախճանեալ Թորնիէլլի կոմսին տեղ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ամբողջ Ռուսիոյ մէջ հանրային կրթութիւնը պարտաւորիչ ընող օրէնք մը պիտի հրատարակուի և այդ նպատակով տարեկան եօթը միլիոն րուբլի յաւելուածական ծախք մը պիտի ըլլայ։

ԿՈՊԷՆՀԱԿ.— Կէօրկիւթ չոգենաւը, այսօր, ընկղմեցաւ այս նաւահանգիստէն մեկնելէն քիչ ետքը։ Մէջը գտնուած 36-40 հոգիէն 7ը միայն ազատուեցան։ Մինչեւ հիմա երեք դիակներ գտնուեցան։

ԲԱՐԻԶ, 15 ապրիլ.— Սակարանին մէջ հաչուեյարդարումը չատ դիւրութեամբ կատարուեցաւ. «ռըբօր» չըլլալուն «բօզիսիոն»ները անփոփոխ էին և դրամագլուխներն ալ առատ. Ֆրանսական Ռանդը անփոփոխ է։ Օտար արժէթղթերը մէկ քանի գնումներէ օգտուեցան, մասնաւորապէս ռուսական փոխառութիւնները։ Օսմ. արժէթղթերու գիները հաստատուն են։ Օսմ. Միացեալը 94.90 է։ Օսմ. Պանքա՝ 726։ Պղինձը 58.07ին 59ի բարձրացած ըլլալով, Ռիօ Թինթօ 20 ֆր. վրայ դրուեցաւ և 1624 եղաւ։ Պալիա Գարաայտընի համար գործ չկայ. 446 է։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գործ չկայ միջազգային արժէթղթերու վրայ։ Ամերիկեան արժէթղթերը, Նիւ-Եորքի հաչուոյն կատարուած գնումներով, բաւական բարձրացան։ Ադիներու գիները չատ հաստատուն են։ Հարաւային Աֆրիկէի հանքային բաժնեթղթերու գիները հանդարտ են։

— Անգլիոյ թագաւորը, որ Պիարիցէն կուգայ, այս իրիկուն Բարիզ ժամանեց։ Վաղը առտու Լոնտոն պիտի ուղեւորի։

— Ալժէրիոյ կուսակալը կը հեռագրէ թէ կարեւոր խումբեր կը սպառնան հարաւային Օրանի ֆրանսական կայաններուն։ Ճակատամարտ մը մօտալուտ է։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Ամուրի երկաթուղիին չինութիւնը վերջնականապէս որոչուած է։ Աչխատութիւնները քիչ ատենէն պիտի սկսին։

ՀՌՈՄ. — Ֆոն Պիւլով իշխանը և իշխանուհին Պապին ներկայացան։

— Այս առտու Նաւարէի մէջ կատարուեցաւ Թորնիէլլի կոմսին յուղարկաւորութիւնը։ Բոլոր ժողովուրդը ներկայ էր։ Ֆրանսայի կառավարութեան կողմէ ներկայացուցիչ մը կար։

— Բէրլինօ ճարտարագէտին հնարած նոր խորտակիչին փորձերը այնքան գոհացուցիչ արդիւնք մը ունեցած որ Իտալիոյ կառավարութիւնը յանձնարարութիւններ ըրաւ իր նաւատորմին համար։ Փորձերուն ներկայ գտնուող յանձնաժողովը յայտարարեց թէ Բէրլինոյի խորտակիչները չատ գերազանց են Մաքսիմի խորտակիչներէն։

ԲԱՐԻԶ.—Լրագիրները սքօղուած բառերով կը խօսին սեղանաւորական մեծ գայթակղութեան մը վրայ։ Խնդիրը սեղանաւորական չեղծումի մը վրայ է։ Այս զրոյցները ազդեցութիւն մը չըրին Բարիզի Սակարանին գիներուն վրայ, ուր կը կարծուի թէ եղածը անտեղի աղմուկ մըն է։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Դոլղորուկի կոմսին հիւանդութիւնը ծանրացաւ։ Զայն չրջապատողները յոյս չունին հիւանդը ազատելու համար։

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԵՐՈՎ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ
«ԲԱՌՆԱՍ»Ի
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

6 բացիկ լուսանկար՝ բլաթինաթիպ	40 դրուշ
6 բացիկ լուսանկար՝ փայլուն	20 դրուշ
Դունաւոր լուսանկարներ բնական մեծութեամբ	120 դրուշ
12 բացիկ լուսանկար՝ բլաթինաթիպ եւ մէկ ակրանդիման	108 դրուշ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԽՆԱՄՈՏ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ
Կ'ուզե՞ս որ ամէն կերպով գոհ դառնաս,
Փութա՛ լուսանկարուիլ ի «Բառնաս»։
24—20

PURGEN
ԲԻՒՐԺԷՆ
ԻՏԷԱԼ ՆՈՐ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
ԲԻՒՐԺԷՆ լաւագոյն, ամէնէն հաճելի և ազդեցիկ մաքրողականն է։ Իր պզտիկ բոյրով՝ ընտիր չաքարեղէնի մը կը նմանի։ Մեծ քանակութեամբ առնուած պարագային իսկ անվնաս է և խիթ չի պատճառեր։ ԲԻՒՐԺԷՆ թէ՛ մեծերու և թէ փոքրերու կողմէ հաճոյքով կը գործածուի։ Ապահով կերպով կը բուժէ պնդութիւնը, արիւներթութիւնը, արեան համախռնումը, գիրութիւնը, ևայլն ևայլն։
Պահանջել իսկական տուփը։
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառատանց և դեղարաններու մէջ։
Միակ Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
ԺԱՔ ԻՆՍԷԼՊԵՐԿ
Պոլիս, Քիւչիւք Ապտուլ էֆ. խան, Թիւ 6 50—16

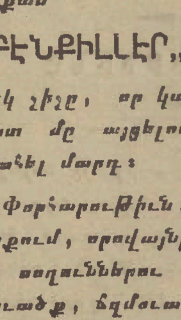

Painkiller
Ամէն ցաւերու դարման ամերիկեան համբաւաւոր դեղ։ Կեանքի օրապահիկը այնքան կարեւոր և պիտանի չէ որքան
„ԲԷՆՔԻԼԼԷՐ„Ի (ՑԱՒԱԲՈՅԺ)
մէկ չիչը, որ կարող է բժիշկներու չատ մը այցելութիւններէն ազատ պահել մարդ։
Փորհարութիւն, աղիքներու բորբոքում, որովայնի ցաւեր, ճճիներու և սողուններու խայթուածք, այրուածք, ճզմուածք և այլն ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ։ Կը գործածուի նաեւ յօդացաւի, Ջղաձգի և ամէն Ջղային ցաւերու համար։
Կը ծախուի ամէն դեղարան և Սօսիէթէ Քօ-Օբերաթիվի քով։
Մեծածախ եւ գործակալութիւն
Պոլիս
ԿԻՒԼԹԵՆԿԵԱՆ ԽԱՆ
Թիւ 19
52—25

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԻՐԱԺ, ՔԱՇՈՒԱԾ ԱՊՐԻԼ 1ԻՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԸ

2 օսմ. ոսկի շահող 3150 թիւեր

1401	10	32461	70	65441	50	98731	40	141081	90	178881	90	213561	70
1641	50	33891	900	65651	60	99731	40	141241	50	180051	60	215001	10
1821	30	34701	10	65851	60	100451	60	141811	20	180811	20	215131	40
1841	50	37321	30	66111	20	100711	20	142861	70	181591	600	215141	50
2001	10	37681	90	68141	50	102221	30	143051	60	183701	10	216271	80
2471	80	37721	30	69051	60	102551	60	143291	300	184461	70	217421	30
2661	70	39631	40	70421	30	103251	60	143301	10	185411	20	218011	20
2761	70	40091	100	70861	70	103571	80	143431	40	185761	70	218171	80
2991	3000	40461	70	72101	10	104431	40	144331	40	186241	50	218561	70
3621	30	40651	60	72781	90	104571	80	147641	50	186381	90	218981	90
3661	70	42361	70	73911	20	108891	900	147721	30	187221	30	220831	40
4331	40	43801	10	73961	70	109201	10	147991	8000	187901	10	221761	70
4661	70	44281	90	74161	70	109841	50	148491	500	188281	90	222031	40
5521	30	44301	10	75341	50	109891	900	148701	10	188541	50	223441	50
7921	30	45171	80	75431	40	112251	60	150171	80	188581	90	224231	40
10561	70	45431	40	75551	60	113321	30	150551	60	189671	80	224271	80
11401	10	45801	10	75621	30	115311	20	152601	10	190761	70	224901	10
11631	40	46621	30	75971	80	115521	30	153391	400	191251	60	226351	60
13091	100	46781	90	78221	30	116841	50	153471	80	192221	30	226441	50
13701	10	48061	70	78651	60	119061	70	153981	90	192691	700	226601	10
14101	10	48471	80	79181	90	120381	90	155191	200	193221	30	227221	30
14151	60	48831	40	79261	70	120501	10	155281	90	194181	90	227741	50
14911	20	48881	90	79381	90	121171	80	155801	10	196971	80	231331	40
15311	20	50841	50	79991	80000	122471	80	156031	40	197411	20	231771	80
15401	10	50941	50	80691	700	122761	70	157011	20	197611	20	232171	80
15491	500	51031	40	80701	10	123681	90	157871	80	198261	70	233891	900
15521	30	51831	40	82721	30	123901	10	159381	90	199681	90	234211	20
16021	30	52161	70	83471	80	123931	40	159681	90	200221	30	234971	80
16541	50	52171	80	85221	30	124281	90	161231	40	200801	10	235601	10
17901	10	53481	90	85561	70	124901	10	162001	10	201791	800	236751	60
19641	50	55181	90	88431	40	125141	50	162991	3000	202981	90	237881	90
20151	60	56061	70	89311	20	126081	90	164461	70	204731	40	238691	900
20361	70	58131	40	89321	30	126601	10	165961	70	204991	5000	239371	80
20591	600	58221	30	89461	70	127231	40	166581	90	205241	50	239481	90
20881	90	58311	20	89581	90	127801	10	167741	50	205421	30	239691	700
21351	60	58611	20	89751	60	128051	60	168231	40	205991	6000	240661	70
23801	10	58701	10	89981	90	130401	10	169811	20	206041	50	241401	10
24191	200	59381	90	90851	60	130941	50	169991	70000	206681	90	242041	50
24531	40	59701	10	90871	80	131111	20	171071	80	207091	100	242461	70
24901	10	59881	90	91071	80	131351	60	171451	60	207461	70	243081	90
25541	50	59951	60	91121	30	132171	80	171821	30	207591	600	243641	50
26241	50	60701	10	92011	20	132251	60	173361	70	208161	70	243771	80
28661	70	60991	1000	93031	40	135031	40	173671	80	208911	20	244441	50
28891	900	61591	600	93581	90	135631	40	174711	20	209871	80	245011	20
29221	30	62471	80	84921	30	135801	10	174931	40	21097	80	245131	40
29611	20	63481	90	96101	10	135821	30	177091	100	211981	90	245221	30
30081	90	64041	50	96641	50	139231	40	177451	60	212221	30	246661	70
30661	70	64251	60	97021	30	139701	10	177581	90	212261	70	246751	60
30971	80	64491	500	97671	80	140091	100	178031	40	212781	90	247491	500
31281	90	65391	400	98121	30	140781	90	178421	30	213301	10	248881	90

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ

ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ

Ծանօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է։ Դառնահամ չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ։

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամ սուրճի գաւաթին կէսը)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առտու քնանալէ գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, անդամոց թեթեւութիւնը առաջքը առնելու համար։

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը։

ՄՐՈՒԱԿԻՆ ՁԵՒԸ 50-23

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՔՈՒԲՈՆՆԵՐՈՒ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Համիտիէ Ճատտէսի, Սիրքէճի, Պոլիս, Քէօբրիւլի խանի տակ, Թիւ 24

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

2400 ՔՕՍԹԻՒՄՑՈՒ | 800 ՓԱՐՏԸՍԻՒՑՈՒ
1000 ՊԱՆԹԱԼՕՆՑՈՒ | 300 ՍԵՒ ՈՒ ԳՈՐՇ ԳՈՅՆԵՐՈՎ ՋԳԵՍՏՑՈՒ
3000 ԺԻԼԷՑՈՒ-ՑԱՆԹԷՋԻ | 200 ՔՕՍԹԻՒՄ-ԹԱՅԷՕՐՑՈՒ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Գիները անփոփոխ են և իւրաքանչիւր քուբոնի վրայ նշանակուած։ Կը բաւէ այցելութիւն մը տալ այն վաճառատունը, համոզուելու գոյացնելու համար թէ իրենց իրական արժէքին և լաւ տեսակին կէսը միայն կ'արժեն։ Կիրակի օրերը մինչև ժամը 9 բաց է վաճառատունը։

Գաւառները նմուշներ կը ղրկուին, եղած խնդրանքի վրայ։ 10—7

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆրանք, ամբողջովին վճարուած

Պահեստի գումար 37,300,000 ֆրանքի չափ:

ԴԻՒՐԱՑՈՒՑ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ամէնադիւրաւ ըլլալու են։ Ցրուած գրքոյկին վրայ վճարուած կ'ընդունուին։

Վիեննա Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Ուզած ատեն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ դրամատան պայմանաւ կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100—150 ոսկի	գումարի համար
6	»	151—200 »	»
10	»	201—500 »	»
15	»	501—1000 »	»
30	»	1001 և անկէ վեր »	»

Վիեննա Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պահանջուած դրամ ամենացողներուն համար կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տոկոսներին պայմանաւոր գումարը։

Վիեննա Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարտամուրհակով տեսակէտ ալ կը յանձնէ անշարժանալի անուանով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնայողական (վէլի կամ վարժ) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—21

Խնայողական Սնտուկին գաւ, Վիեննա Պանք-Ֆէրայն կը գրադի նաեւ ամեն տեսակ սակրական գործառնութիւններով։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ. եռու երթեւեկ.

1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ			Կոխմբ. 623 Ապր. եւ Ճմբ. Առտու
Կայարան			
Գոնիա		մկն.	11 —
Դաշին խան			11 31
Չումրա			12 15
Արըգ Էօրէն			12 43
Մանդասուն			1 22
Գարաման		ժմն.	1 43
		մկն.	1 58
Սիտրովա			2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 14
Ալաճա			4 50
Էրէյլի		ժմն.	4 15
		մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ			Կոխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ Իրիկուն
Կայարան			
Պուլկուրլու		մկն.	5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 38
		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ			8 33
Սիտրովա			9 11
Գարաման		ժմն.	9 32
		մկն.	9 55
Մանդասուն			10 24
Արըգ Էօրէն			10 57
Չումրա			11 30
Դաշին խան			12 06
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	12 35

50—17

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՓԱՆՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ապրիլ 20ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ապրիլ 21ին, Ֆրիժի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ա. կարգ Պորթի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Պորթի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։ Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէփի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թէփհանէ քարափին վրայ։

15 50—8 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Որոնք Զաքմաքճըլարի զառիթափին ընթանի տեսարանը կը կազմեն, Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

ՄԻԱԿՆ Է

Թէ՛ հոխութեան, թէ՛ ճշդապահութեան և թէ մանաւանդ ուղղամտութեան կողմէ։ Ամուր համբաւ մը կոթնած, այս վաղեմի Գրատունը միշտ ջանադիր է նորանոր հրատարակութիւններով ճոխացնելու իր ոսկեղան գրացանկը և այսօր հաճոյքով է որ կը ծանուցանենք իր նոր հրատարակութեանց շարքին առաջին քանի մը հատորները.—

Ա. Տէր եւ Տիկին Հ. Ասատուրի Աշխարհաբար Քերականութեան ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ.

Բ. Ֆրանսերէնը ԻՆՔՆ ԻՐՄՈՎ սորվելու նորագոյն եւ դիւրագոյն շարքի մը Ա. հատորը (Le Français, cours complet pour l'enseignement direct de la langue française. 1re année, պատկերազարդ).

Գ. Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեանի ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ (գրաբարի լաւագոյն քերականութիւնը).

Դ. Բ. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ (Թրքախօս վայրերու համար).

Ե. ԻՐ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ, որուն այնչափ անհամբերութեամբ կը սպասուէր։

Անոնք որ սպառած կը կարծեն Իզմիրի Տէտէեան տպարանին հանրածանօթ հրատարակութիւնները.—Վիքթոր Հիւկոյի, Լամարթինի, Մոլիէրի, Աղեքսանդր Տիւմայի Ուօլթըր Սքօթի եւն. գործերը— պարտաւոր ճշմարիտ գոհունակութեամբ պիտի իմանան թէ Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆԸ միակ կեդրոնատեղին է այդ հազուագիւտ գրքերուն։ Նոյն իսկ օտար գրքերու հայթայթման համար, թուրքերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն— լաւագոյն բան մը ըրած կ'ըլլան ամէնէն առաջ Զաքմաքճըլարի թիւ 20 գրավաճառանոցը դիմելով։ 20—5

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Կ. Պոլսոյ Թրամուէյի Ընկերութիւնը նուազուրդի կը դնէ 200,000 խօրանարդ մէթր կրանիթ, յանձնելի 50000-կան հատ, տասնըհինգ օրը անգամ մը, 1908 մայիս 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ։ Անոնք որ կ'ուզեն մասնակցիլ այս նուազուրդին, կրնան հարկ եղած տեղեկութիւնները առնել և պայմանները հասկնալ դիմելով Ղալաթիա, Ընկերութեան կեդրոնատեղին, ամէն օր, ժամը 2էն մինչեւ 4, կէսօրէն յետոյ։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 8 ապրիլ 1908 4-2

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարկութեան երթեւեկութիւններ

Ապրիլ

Գշ. 1|14 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօր-Սայիտ եւ Սուրիոյ նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւերուն հետ։

Գշ. 1|14 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայեւ գիծերու շոգենաւերուն հետ։

Դշ. 2|15 Սեվաստոպոլ ժամը 0ին։

Եշ. 3|16 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։

Շբ. 5|18 Օտեսա, ժամը 12ին։ 50—19

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութ.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Խամպիյա շոգենաւը, նաւապետ Անտերըըն, կիրակի, 19 ապրիլ 1908 (Ը. Ե.) կէսօրէն եաք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 21 ապրիլ 1908 (Ը. Ե.) կէսօրէ եաքը ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Տաֆալիէ շոգենաւը, նաւապետ Մէլլինկ, ապրիլ 18ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպոլը, Տարտանէլ, Միտիլլի Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը չերամաբոյծի յատուկ 80 մանրադիտակ պէտք ունենալով, որոնց 700 անգամ խոշորութեամբ ցոյց տալու են, Պ. Պ. գործարանատէրերէն և իրենց ներկայացուցիչներէն կը խնդրէ որ այդ մասին իրենց առաջարկները ընեն կնքեալ պահարանով մինչեւ յառաջիկայ ապրիլ 10/23, կէսօրէն առաջ։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

26/8 ապրիլ 1908 8—3

* *

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ նուազուրդի կը դնէ Ա. 300 քիլօ «քաթ բոլիկրաֆիք» Վարչութեան պէտքերուն չափ յանձնելի, Բ. 85 կտոր ամերիկեան կտաւ երկու տեսակ, մէկ անգամէն յանձնելի, Նմուշները նուազուրդին մասնակցողներու տրամադրութեան տակ կը գտնուին կեդրոնատեղիին մէջ։ Նուազուրդին առաջարկները պէտք է յղուին կնքեալ պահարանով մինչեւ 10/23 ապրիլ ժամ 2, կէսօրէն յետոյ։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

26/8 ապրիլ 1908 8—3

* *

Ազդ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ անհատներու կողմէ պատրաստուած, փակցուած կամ կախուած և կամ տարբեր կերպով հրապարակաւ ցուցադրուած այն ծանուցումները, որոնք թուղթէ ու խաւաքարտէ զատ ուրիշ բաներու վրայ գրուած են, Դրոշմատուրքի կանոնագրին Թ. յօդուածին 94րդ թիւին մէջ կանխատեսուած տարեկան տուրքերուն ենթակայ են։ Այդ տուրքին վճարումը, նոյն կանոնագրին 55րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, պէտք է կատարուի իւրաքանչիւր ելմտական տարւոյն սկիզբը։ Հետեւաբար՝ հարկատուներուն կը ծանուցուի թէ երկու ամիս պայմանաժամ տրուած է իրենց՝ 1908 մարտ 1էն սկսեալ մինչեւ ապրիլ 30 (Հ. Տ.)։ Այդ միջոցին հարկատուները պարտին ներկայանալ Ղալաթիա Դրոշմատուրքի գրասենեակը, հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար, որոնք կանխատեսուած են Դրոշմատուրքի կանոնագրին Դ. մասին Գ. գլուխին մէջ։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ՝ տարեկան դրոշմատուրքը չվճարուած բոլոր ծանուցումները ապօրինի պիտի նկատուին և տուգանք պիտի առնուի իւրաքանչիւր ծանուցումէ, Դրոշմատուրքի կանոնագրին 38րդ յօդուածին համաձայն։ Շփոթութիւն չպատճառելու համար՝ Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնը կը յիշեցնէ հանրութեան թէ տարեկան դրոշմատուրքի այն վճարումները որոնք մինչեւ 1908 փետր. վերջը (Հ. Տ.) կամ 1323 ելմտական տարւոյն սկիզբը կը կատարուին, միեւնոյն տարւան կը վերաբերին, ի՛նչ որ ալ ըլլայ այն թուականը, ուր կատարուած է վերջին վճարումը։ Ուստի շահագրգռողները, ամէն պարագայի մէջ, 1324 ելմտական տարւան համար նորէն վճարում կատարելու են վերեւ յիշուած պայմանաժամի միջոցին։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

28/10 փետր. 1908 60—40

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ճմլուած, վէրք եւն. անհման դեղ այտուցքներու և կոշտի համար։ Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. փնտռել մեր ստորագրութիւնը։ 18—18

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Նաւեր	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Դամինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Սէլլօ	1785
Անճէլօ	1541	Դաւրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթլանթօ	2277	Դրագօ	1713	Համպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սպէրօ	1203
Պասսանօ	1822	Դինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էկկօ	3464	Իտոնէօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պէքքոլօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օսլօ	4100	Թոպազօ	3327
Կէյթօ	1871	Էսբարթօ	1841	Քլէօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Կալիփսօ	1337	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Կարլօ	1244	Ֆլորենս	1828	Քաչօ	1700	Պալէրմօ	1637	Վասգօ	1914
Կազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1058	Պոլօ	510	Վոլօ	1282
Ջիթօ	2729	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէբանթօ	2272	Ռինալտօ	3329	Վալթուլմ	289
Սօլէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1648	Ռիվոլիօ	1553	Զէնօ	1350
Դալմաթա	4235	Կիկանթէ	1143	Լօրէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	Զէրօ	1900
Դոնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Ռոզէա	1789	Թապօ	
Դորզօ	895	Կուատանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռոզարիօ	136	Ուստն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Քյուրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլլինկ։

Թոռիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Քոյնկօ շոգենաւը, նաւապետ Պրանթոն, ապրիլ 17ին։

Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպօրտ, մայիս 10ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՍ

Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—8

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նալդօգրիա
Միճիա	Էմէյսիա
Բոֆաբա	Պուցիրիա
Թէյյըբր	Մեհրիա
Նեզրօզ	Ֆալակի
Նավանիեն	Ֆարես
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կըն ճամբորդներու համար տեղաւորուի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առաւ մասնաւորական թռաւ ճամբորդներ կ'առնեն բոլոր տեղաւորանի չունին։ ողերքի Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15 » » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար պայմանագիրներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ եւ Ընկ. Գործակալք

Ռեթէլ խան, Գահվէ գարըս, Պոլիս

ՃԷՑՄ ՄՕՍ Ընկ.

50—17 31 Ճէմս Սդրիդ, Էիվրբուլ

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (131)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ե.

— Անկներեւ է տարիկս, բայց նոյնքան անկներեւ է որ վրաս կը խնդաս այս պահուս։ Այդ ամէնուն վրայ շատ խորհած եմ, ու եզրակացութեան յանգելով թէ Մարթի հետ ձեր գործակցութիւնը եթէ երբեք նուազ դժուարութիւն յարուցանէր և մանաւանդ նուազ վտանգ, այդ միջոցը պիտի նախընտրէի ի հարկէ։ Արդ՝ նախընտրած եմ զայն, բայց ինծի անծանօթ մնացած պատճառով։ Փորձը անյաջողութեան մատնուած է, որով ստիպուած եմ ինծի դիմելու դարձեալ։ Անցեալ իրիկուն, ինքզինքիս վրայ խնդացի տխմարի մը պէս։ Բեզ հասցընեցի, յուսալով որ կը հասկնամ Մարիէթի բնակարանը։ Անհեթեթ բան, Մարթի բնակարանը չես երթար ալ հոս։ Եթէ տունէն չվռնտէր քեզ, հոս չպիտի ըլլայիր հիմա։

Միլու հանդարտիկ չէշտեց պատասխանեց.

— Շատ լաւ կը տրամաբանես, բայց տրամաբանութեան պէս խաբեպատիր բան չկայ. մնաց որ՝ խնդիրներու բոլոր հիմնական դէտերը կը մոռնաս։ Հիմա երկու բան զանց կ'ընես։ Նախ քեզի նկատմամբ ունեցած բարեկամութիւնս...

— Լուրջ ըլլանք, ընդմիջեց Լիւսիէն։

— Շատ լրջօրէն կը խօսիմ, պատասխանեց Միլու հեգնական լայն ժպիտով մը։ Բայց բան մը կայ որ կը մոռնաս, և հակառակ քու գէշ կամեցողութեանդ, լուրջ պիտի թուի քեզի։ Աւելի նպաստաւոր կերպով կը վարուին այն անձին հետ որ իրաւունք չունի քան թէ անոր հետ որ իրաւունք ունի։ Կ'առաջարկեմ երեք միլիոն տալ քեզի. եթէ նոյն բանը ընէի Մարթի, ես պիտի խնդրէի որ երեք միլիոնը ինծի տայ կամ պիտի չըրթէի։

— Կարելի է տարիկս, խառնուեցաւ Լիւսիէն, քիչ մը ցնցուած...

Միլու կը շարունակէր.

— Մարթ պիտի առաջարկէր հարիւր հազար ֆրանք միջնորդչէք տալ ինծի, վեհանձնութիւն նկատելով իր ըրածը։ Մէկ միլիոն ձեռք բերելու համար, պէտք էր վիճաբանիլ, սակարկել շաբաթներով և տարբաղանմայուած քներու, լիրբ ժպիտներու և թերեւս ուղղակի նախատինքներու հանդուրժել...

— Հաւանական է, ըսաւ Լիւսիէն։

— Ոչ. ինչպէս կը տեսնես, սինլքորին մէկն եմ և կը նախընտրեմ ինծի նմանող մէկուն հետ գործ ունենալ։ Կը կարծէի որ երբեմն պէս քիչով կը գոհանայիր և պարզ ճաշակի տէր էիր. ուստի կը յուսայի հինգ միլիոնը վար դնել իբր իմ բաժինս։ Արդէն իսկ երկու միլիոնը զոհեցի, և այդ պատճառաւ երախտագէտ ըլլալու ես ինծի։ Եթէ երբեք կարելի չըլլայ քեզի հետ համաձայնիլ, Մարթի հետ պիտի յարմարցնեմ գործը, բայց երկու միլիոն ալ պիտի գողնաս ինէ։ Եւ այս անգամ քու ձեռքդ ալ չպիտի անցնի գումարը։ Ա՛հ, եթէ այդ ծայրայեղութեան մղես զիս, վստահ եղիր որ բնաւ չպիտի ներեմ քեզի։

— Բայց քանի որ Մարթէն բան մը չես յուսար, պատճառ մը չեմ տեսներ մէկ միլիոնէն աւելի տալու քեզի։

Այս անգամ Միլու կորսնցուց իր պաղարիւնութիւնը, և բռունցքի հարուած մը իջեցուց սեղանին, ըսելով.

— Կարծեմ խելքիդ եկաւ։ Կացութիւնը միեւնո՞յնն է միթէ։ Արդ դրամը ո՛չ ինծի կը պատկանի և ոչ ալ քեզի։ Մնաց որ՝ կ'եւ բեւակայե՞ս թէ ժամանակիր աշխատութեան վաստակին ուզեմ ենթարկել ինքզինքս, մէկ միլիոն գումարին համար, մինչ տարին տասնըհինգ քան հազար ֆրանք կը շահիմ հիմա կանոնաւորաբար։ Եւ այդ բանը յանձն առնեմ, ընկեր մը հարստացնելու համար, որ վրաս պիտի խնդայ յետոյ։ Ա՛հ, ոչ, կը սխալիս։

Լիւսիէն չպատասխանեց բնաւ։ Կը խորհէր։ Ի վերջոյ ըսաւ.

— Երկու թշնամիներու պէս կը վարուինք իրարու հետ, և յանցանքն ալ քուկդ է։ Անցեալ օր եկար զիս խաբելու և տակաւին հիմա ուղղամտութեամբ չես գործեր...

— Ինչ կ'ըսես, բացագանչեց Միլու։

— Ոչ. կ'ուզեմ որ անհաւասար կերպով բաժնենք այդ ժառանգութիւնը։

— Ինչ ըսել կ'ուզես։ Հաւասար բաժինը ո՞րն է։ Պորոնը չի՞ հասնիր որ երեք միլիոն վաստկցուցած եմ իրեն։

— Մտիկ ըրէ՛, Միլու. գիտես թէ ո՛ւր կը բնակիմ, գիտես թէ ո՛ւր կը բնակի Մարթ. ինչո՞ւ համար ինէ կը ծածկես Մարթի ու Մարիէթի հասցէն։

— Իմ հասցէս չեմ պահած ձենէ. եթէ կ'ուզես՝ այս իրիկուն մեր տունը ճաշելու եկո՛ւր...

— Ոչ, այս իրիկուն անկարելի է, ըսաւ Լիւսիէն։

— Լա՛ւ, երբոր կ'ուզես՝ Լըժանտր փողոց թիւ 27 բնակարանը հրամմէ՛։

— Օրին մէկը կուգամ, բայց երբեմնի բարեկամները զոհենք նորէն, առանց բան մը ծածկելու իրարմէ։ Ո՞ւր կը բնակի Մարթ։

— Եթէ անուղիղ մտադրութիւն մը չունիս ինծի նկատմամբ, պատճառ մը չեմ տեսներ որ այդ տարիճան շահագրգռուիս այդ բանով։

— Սիրելի Միլու, երբեմն զիս կը պախարակես մոռացումներուս համար. միեւնոյն բանին համար կրնամ քեզ պախարակել։ Զի՞ս յիշեր որ Մարթի սիրահարուած եմ։

— Սիրելի Լիւսիէնս, երբ երեք միլիոնին տիրանաս, մանկամարդ աղջկան կողմէ չմերժուելու բախտը պիտի ունենաս, և այն ատեն հասցէն պիտի տամ...

Քանի մը օր յետոյ Միլու և Լիւսիէն իրարու հանդիպեցան Պաթինեօլ ծառուղիին վրայ։ Հեռուէն տեսած էին զիրար, բայց իւրաքանչիւրը այնպէս կարծեց որ չէր նշմարուած։ Ու հեռացան իրարմէ, չտեսնել ձեւացնելով։ Լիւսիէն մէկ քառորդ ժամ թափառեցաւ. յետոյ դէպի Լըժանտր փողոցը ուղղուեցաւ։ Միլուի բնակարանին դուռը բաղխեց։ Մարիէթ եկաւ բացաւ դուռը։ Լիւսիէն այլայլած ու ողբերգական դէմք մը ունէր։

— Մարիէթ, շո՛ւտ, գլխարկիդ դրէք, ըսաւ Լիւսիէն չնչհատ։

Մարիէթ արտին տարաւ ձեռքը ու գոչեց.

— Դժբախտութի՞ւն մը պատահեցաւ միթէ, պոռաց Լիւսիէն։ Փորձանք մը եկաւ Միլուի գլխուն։

Լիւսիէն վարանում ցոյց տուաւ, ձեռք մը ըրաւ ինքզինքին վրայ ու ըսաւ.

— Մի՛ վրդովիք. կ'ապահովցնեմ թէ ծանրակշիռ բան մը չկայ։ Բայց Լիւսիէնի ձայնը կը դողար և իր ապահովիչ խօսքերուն հետ կը հակասէր։ Մարիէթ, գլխարկը դնելէ յետոյ, Լիւսիէնի թեւը մտաւ, ու երկուքը միասին դուրս ելան։

— Շո՛ւտ, շո՛ւտ, տճապարե՛նք։

Փողոց ելլելնուն պէս՝ Լիւսիէն սկսաւ գրպանները պրպտել տենդոտ կերպով։

— Բայց ինչ ըրի աս հեռագիրը, ըսաւ Լիւսիէն ինքնիրեն։

— Ա՛հ, հեռագիր է, յարեց Մարիէթ։ Ինչ կայ մէջը։

— Միլու յանկարծական տկարութիւն մը զգացեր է, պատասխանեց Լիւսիէն, շարունակելով գրպանները խառնշտկել։

— Ո՞ւր, հարցուց Մարիէթ անձկութեամբ։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՑԱՃԵԱՆ